Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№40 (790) ♦ Середа, 2 березня 1994 року ♦ Ціна договірна

ТВОРИТИ ДОБРО – БУДЬТЕ НАПОГОТОВІ!

«Під веселковим розмаїттям» — такий девіз благодійного вечора, що відбувся недавно в Трипільській неповній середній школі-інтернаті.

... Немов грім із зимового неба, «звалилися» на дітлахів блазні та чаклуни, поети та співаки, танцюристи та художники — шефи з Київської обласної Спілки піонерських організацій України. Були, звичайно ж, і заморські подарунки. І що найголовніше, школярі теж брали активну участь у концерті-виставі, змагалися у творчих конкурсах, заслуховувалися, як грає на скрипці та декламує власні вірші юний поет і композитор, п'ятикласник Сквирської школи-ліцею № 1 Ярослав Кльоц.

Олекса ВАЩЕНКО.

На знімках: директор школи-інтернату Едуард Файницький зі своїми вихованцями (вгорі); під час благодійного вечора.

Фото автора.

Київська область.

Продиктовано в номер

Шляхом співробітництва

Президент України Л.Кравчук прийняв особистого представника Президента Французької Республіки Ф.Міттерана пані А.Льовержон. Мета її візиту — спільно з українськими експертами визначити конкретні програми економічної співпраці. Л.Кравчук наголосив на необхідності концентрації зусиль і ресурсів у сприянні таким галузям української економіки, як атомна енергетика, сільське господарство і конверсія ВПК. Під час зустрічі було домовлено про механізм розробки і реалізації конкретних проектів та пропозицій. У бесіді взяв участь посол Франції в Україні М.-І.Песік.

Л.Кравчук прийняв також керівника представництва Світового банку в Україні Д.Кауфманна. Під час цієї зустрічі, пов'язаної з офіційним візитом Президента України до США, обговорювалися питання співпраці нашої держави з міжнародними фінансовими установами у контексті проведення економічних реформ.

Не сійте вітер!

Керівники національно-культурних товариств України занепокоєні тим, що останнім часом, особливо у період передвиборчої кампанії, у нашому суспільстві стали розповсюджуватися небезпечні національ-екстремістські прояви. Так, окремі народні депутати різного рангу, представники деяких політичних партій всупереч державній політиці України, яка гарантує рівні права всім громадянам незалежно від національного походження, в своїх виступах у засобах масової інформації розпалюють міжнаціональну ворожнечу, виголошують розбудову України як етнічно «чистої» держави. До чого може призвести така тенденція, історія вже знає. До свавілля, хаосу, порушення прав людини, зокрема права на життя.

У своєму зверненні до Верховної Ради України керівники національно-культурних товариств закликають український парламент на повний голос заявити: «Ні — національному екстремізму! За мир, спокій і міжнаціональну злагоду в суверенній Україні!»

«Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття»

Під таким гаслом в обласному краєзнавчому музеї розпочався цикл занять з школярами та вихованцями дитячих дошкільних закладів Черкас, присвячений 180-річчю з дня народження Тараса Шевченка. Напередодні 9 березня відбудеться музейне свято «Геніальний співець України».

У колисці Кобзаря — селах Моринці та Кирилівка-Шевченкове Звенигородського району, в усипальниці поета на Чернечій горі у Каневі тривають літературно-музичні вечори, шевченківські читання, творчі звіти лауреатів Державної премії України імені Т. Шевченка.

Продавалися квартири...

Перший всеукраїнський ярмарок-аукціон нерухомості відбувся в Харкові. Організаторами його виступили Харківська товарна біржа, Український фонд «Ваш дім» та деякі інші агенти з нерухомості. Продавалися будинки, квартири, дачі, гаражі, земельні ділянки.

Не можна, на жаль, казати, що перший ярмарок вдався на славу. Більшість його відвідувачів не стільки продавала і купувала, скільки приціцювалась. Нових власників житла та іншої нерухомості можна перелічити на пальцях. Втім, як зауважив голова біржового комітету ХТБ Захар Брук, необхідність у цивілізованому ринку нерухомості назріла давно.

Будівельники Запоріжжя залишилися без роботи

Від учора, 1 березня, на місяць завмерли будівельні майданчики обласного центру. Міськвиконком вимушений зупинити всі будівельні роботи, оскільки немає грошей, щоб розрахуватися з будівельниками за вже виконані обсяги у грудні-січні: заборгованість становить майже 100 мільярдів карбованців.

Оскільки ситуація не краща і в інших містах області (у лютому більше 20 тисяч робітників будівельних трестів і підприємств з виробництва будматеріалів постійно перебували у неоплачуваних відпустках), галузевий обком профспілки проводить сьогодні, 2 березня, пікетування будинку обласної держадміністрації, щоб висловити протест щодо постійних неплатежів замовників і затримок виплати зарплат.

Сприйняли спокійно

Збиття минулого понеділка чотирьох нерозпізнаних літаків винищувачами НАТО над Боснією спокійно сприйнято не лише на Заході, а й у Росії. За словами міністра закордонних справ РФ А. Козирєва, «подія з літаками вписується у резолюцію ООН». Російський міністр оборони П. Грачов також заявив, що інцидент у боснійському небі свідчить: того, хто порушить заборонену для польотів зону, чекає покарання. Поки що жодна з причетних до конфлікту в Боснії і Герцеговині сторін не взяла на себе відповідальності за цю подію.

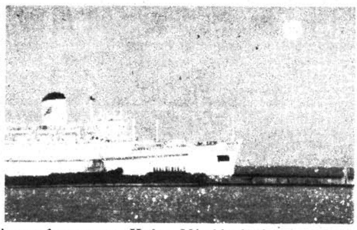
Тим часом до Москви на переговори терміново прибув лідер боснійських сербів Р. Караджич. Схоже, пише з цього приводу західна преса, що в російській столиці готується чергова дипломатична ініціатива щодо врегулювання ситуації у Боснії.

Є така думка

«Головне нині — зрозуміти, що постанова Думи стосується амністії окремих осіб. Розслідування ж як таке повинно тривати». Таку думку висловив керівник адміністрації Президента РФ С.Філатов на зустрічі з думським керівництвом. При цьому він повідомив, що 10 березня розпочнеться робота спільної групи, до якої входитимуть представники різних галузок влади, аби узгодити позиції сторін щодо оголошеної політичної амністії у РФ.

Водночас слідча група Генпрокуратури Росії, яка займалася розслідуванням подій жовтня 1993 року, у своїй заяві однозначно наголосила: амністія була здійснена у суворій відповідності до закону.

Яким курсом іде «Бласко»?

Якщо нинішнє керівництво АСК голослівно намагається спростовувати висновки комісії Верховної Ради через місцеві засоби масової інформації, то урядові структури вдають, що вони взагалі німі і глухі. Бо як інакше розцінити відсутність інформації про виконання постанови Верховної Ради щодо ЧМП — АСК «Бласко»? Очевидно, вирішили діяти за старими принципами, мовляв, з часом усе забудеться, а «Бласко» нехай прямує собі курсом, який веде до втрати Україною пароплавства, а заразом найефективнішої для держави валютодобувної галузі.

Як стало відомо з поінформованих джерел, комісія Мінфіну, яка нещодавно прибула до Одеси, має на меті ревізувати факти парламентської комісії, хоча згідно з постановою вона мала б провести комплексну перевірку фінансового стану. Невже Мінфін вирішив затіяти гру «в кішки і мишки», а в урядових структурах сподіваються, що ніколи таємне не стане явним. Чи, можливо, не бажають «віддати належне» урядовій комісії 1992 року, яка дезінформувала парламент і Кабінет міністрів? Словом, запитань більше, ніж відповідей...

(Матеріал з цього приводу читайте на 4 — 5 сторінках).

З врахуванням складної ситуації

28 лютого перший заступник Голови Верховної Ради України В.В.Дурдинець провів робочу нараду, на якій розглянуто питання, пов'язані із здійсненням ефективного контролю за виконанням законів та постанов Верховної Ради.

Особлива увага була звернута на організаційне забезпечення виконання постанов Верховної Ради від 17 і 23 грудня 1993 року «Про економічне та соціальне становище в Україні» та «Про заходи щодо стабілізації соціально-економічного становища в Україні», а також здійснення заходів щодо подолання платіжної кризи в народному господарстві, з врахуванням обговорення цих питань особливої ваги на пленарних засіданнях минулого тижня.

На нараді визначено завдання апарату Верховної Ради по організації роботи щодо реалізації законів про вибори народних депутатів України, про вибори Президента України та про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад. При цьому підкреслювалась надзвичайна політична важливість, значимість і відповідальність всієї роботи, яка має проводитися у зв'язку з підготовкою та проведенням виборів у складній соціально-економічній ситуації. Дуже важливо, щоб до всіх виборців дійшов зміст прийнятого Верховною Радою Звернення до громадян і органів влади у зв'язку з наступними виборами.

Прес-центр Верховної Ради України.

На добро людям

У Камінь-Каширському районі Волинської області мешкають 1650 самотніх людей похилого віку. Переважно це пенсіонери, інваліди війни та праці. Розпорядженням представника Президента в цьому районі Ростислава Кухтея створено територіальний центр соціального обслуговування. 120 працівників центру вдома надають самотнім людям практичну допомогу в придбанні палива, продуктів. Крім того, тут діють клуб ветеранів та транспортно-побутове відділення. З початку цього року працівники центру забезпечили вугіллям майже 300 чоловік. Як розповів директор центру Яків Борсук, за допомогою госпoдарств району придбали вантажний автотранспорт, трактора з причепом, бензопилу. Ввели до штатного розпису столяра, муляра, штукатура, перукаря... Тепер є кому в хаті самотньої і хворої людини зробити ремонт, щось підладнати, змурувати грубку... Фінансування здійснюється з місцевого бюджету. З'ясовується, що і в наш скрутний час можна багато чого доброго зробити людям. Якщо, звичайно, є бажання.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Оцінювати й реагувати

Міністерство закордонних справ України уважно слідкує за подіями в світі, розвиток яких хвилює всю світову спільноту, висловлюючи при цьому свою точку зору на ситуацію. Так, зовнішньополітичне відомство нашої країни рішуче засудило криваву трагедію в мечеті міста Аль-Халіль (Хеброн), у результаті якої загинули й дістали поранення десятки мирних жителів. У заяві прес-центру МЗС України висловлюється глибоке співчуття рідним загиблих та надія на одужання поранених. Будь-які акції тероризму, хоч би що вони мали на меті й хоч би ким чинилися, не можна виправдати, йдеться в документі.

Українське зовнішньополітичне відомство уважно слідкує за ситуацією навколо Боснії та Герцеговини. Зараз воно проводить консультації у зв'язку з обстановкою, яка склалася після інциденту в боснійському повітряному просторі. МЗС України виходить з того, що зусилля всіх сторін мають бути зосереджені на пошукові кінцевого варіанту врегулювання конфлікту політичними засобами.

Україна — Туркменистан: взаємні розрахунки

26 лютого виконуючий обов'язки Прем'єр-міністра України Юхим Звягільський прийняв урядову делегацію Туркменистану, очолювану головою Держпостачу республіки Нурмухамметом Ханамовим. У діловій, конструктивній обстановці було обговорено питання щодо відновлення поставок в Україну туркменського газу. Сторони визначили конкретний взаємовигідний механізм розрахунків за газ, отриманий Україною у 1993 році, а також на нинішній рік.

Зокрема відзначалося, що Україна першою з-поміж інших боржників Туркменистану вже перерахувала певну частину валютних коштів для покриття своєї заборгованості. Хоча слід сказати, що припинення поставок туркменського газу, про яке так багато писала преса близького зарубіжжя, серйозно не вплинуло на роботу господарського комплексу України.

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ ПО ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

ВИБОРИ 94 27 БЕРЕЗНЯ

Під головуванням І.Г.Ємця відбулося чергове засідання Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів України.

Комісія заслухала повідомлення голів окружних виборчих комісій Галицького виборчого округу №260 (Львівська область) З.М.Урсула, Куп'янського виборчого округу № 381 (Харківська область) О.В.Козирєва та Печерського виборчого округу № 11 (м.Київ) А.І.Войцехівської про хід підготовки до виборів у цих округах. Відзначено, що більшість організаційних заходів, пов'язаних з підготовкою до виборів, здійснюється у відповідності з Законом про вибори і рекомендаціями Центральної виборчої комісії. Разом з тим у роботі згаданих окружних виборчих комісій по підготовці до виборів не повною мірою використано повноваження, надані Законом про вибори. Не виявлено належної уваги до питань підготовки приміщень для дільничних комісій, їх матеріально-технічного забезпечення тощо.

У прийнятій Центрвиборчкомом постанові звернено увагу окружних комісій на необхідність своєчасної реалізації передвиборних заходів, створення належних умов для роботи дільничних виборчих комісій, для широкої гласності передвиборної кампанії.

Заслухавши повідомлення першого заступника міністра зв'язку України Ю.О.Соловйова, Центральна виборча комісія поставила перед міністерством завдання здійснити необхідні заходи щодо забезпечення безперебійного телефонного і телеграфного зв'язку Центрвиборчкому з окружними виборчими комісіями і окружних комісій з дільничними та відповідними Радами народних депутатів, своєчасної доставки виборної документації.

У повідомленні про підсумки висування претендентів на кандидата і реєстрації кандидатів у народні депутати України, яке зробив заступник голови Центрвиборчкому В.І.Кирненко, відзначено, зокрема, що згідно з Законом про вибори 17 лютого цього року закінчилась реєстрація кандидатів у народні депутати. За попередніми даними, по всіх 450 виборчих округах у Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі із 6.750 претендентів на кандидата зареєстровано кандидатами в народні депутати 5.833 особи, або 86,4 відсотка. Серед зареєстрованих кандидатів 3633 чоловіка, або 62,3 відсотка, висунуто виборцями, 643 чоловіка (11 відсотків) — партіями, 1557 чоловік (26,7 відсотка) — трудовими колективами.

Відповідно до частини третьої статті 6 Закону про вибори та з урахуванням положень Указу Президента України від 10 лютого ц.р. «Про забезпечення перебування в Україні офіційних спостерігачів від іноземних держав і міжнародних організацій на виборах 1994 року» Центральна виборча комісія прийняла постанову, якою затверджено Положення про статус офіційних спостерігачів від іноземних держав і міжнародних організацій на виборах народних депутатів України 27 березня 1994 р. та зразок посвідчення офіційного спостерігача. Передбачено, що окружні і дільничні виборчі комісії мають сприяти спостерігачам у здійсненні їх повноважень.

Заслухано інформацію заступника голови Центральної виборчої комісії В.Ф.Погорілка про стан розгляду листів, заяв і скарг громадян, що надійшли до Центрвиборчкому, та організацію особистого прийому громадян.

За час своєї роботи Комісія одержала понад 200 звернень громадян, на особистому прийомі побувало близько 130 чоловік. Кожне третє звернення містить прохання роз'яснити порядок застосування окремих положень виборчого закону. У частині скарг йшлося про порушення порядку висування претендентів на кандидата у депутати, порушення у проведенні передвиборної агітації.

Щодо всіх звернень приймались конкретні рішення у відповідності з чинним законодавством.

Розглянуто також питання з приводу рішень окремих окружних виборчих комісій. Зокрема, Центральна виборча комісія зупинила дію рішення окружної виборчої комісії Шевченківського виборчого округу № 266 (Львівська область) про реєстрацію М.І.Бойчишина кандидатом у народні депутати України. Це зроблено у зв'язку з тим, що в даний момент немає відомостей про місце перебування М.І.Бойчишина, особисто ним не підписано ряд документів, що подаються для реєстрації кандидата в депутати. Дію рішення зупинено до з'ясування фактичних обставин.

Комісія скасувала рішення окружної виборчої комісії Білоцерківського виборчого округу № 207 (Київська область) про відмову у прийнятті документів для реєстрації претендента І.І.Рогозного кандидатом у народні депутати України. Встановлено, що окружна виборча комісія безпідставно відмовила у прийнятті документів для реєстрації його кандидатом, і зобов'язано окружну комісію зареєструвати І.І.Рогозного кандидатом у депутати за умови подання ним усіх необхідних для реєстрації документів.

З порушенням частини п'ятої статті 17 Закону про вибори (відсутність кворуму на засіданні комісії) були прийняті два рішення про реєстрацію кандидатів у народні депутати України окружною виборчою комісією Інгулецького виборчого округу № 89 (Дніпропетровська область). Центральна виборча комісія скасувала ці рішення, одночасно зобов'язавши окружну комісію терміново вирішити питання щодо їх реєстрації у встановленому порядку.

Скасовано також рішення окружної комісії Ковельського виборчого округу № 67 (Волинська область) в частині занесення до тексту виборчого бюлетеня по цьому округу відомостей про належність кандидата у народні депутати України В.В.Чернякова до незареєстрованої в Україні партії.

Центральна виборча комісія скасувала рішення окружної виборчої комісії Старокостянтинівського виборчого округу № 415 (Хмельницька область) про реєстрацію Е.І.Лашутіна претендентом на кандидата та кандидатом у народні депутати України, оскільки ряд фактів і наявні документи, які їх підтверджують, свідчать про те, що належність Е.І.Лашутіна до громадянства України не визначена у встановленому порядку.

Розглянуто також інформацію про скасування рішення про реєстрацію кандидатом у народні депутати України по Стрийському виборчому округу № 269 (Львівська область) Я.Й.Стецько, оскільки питання про надання їй українського громадянства відповідно до поданої Я.Й.Стецько заяви перебуває у стадії розгляду, а отже, вона не може бути кандидатом у народні депутати України згідно з чинним законодавством.

На засіданні Комісії були присутні представники від партій, які беруть участь у виборах, ряду міжнародних організацій, працівники засобів масової інформації.

За кого голосуємо

Як повідомив прес-центр «Вибори-94»,

Чернівецький соціологічний центр провів у січні-лютому 1994 року опитування 1700 виборців області. На запитання «Яке ваше ставлення до участі в наступних виборах?» відповіді розподілилися так: будуть не тільки голосувати, а й агітуватимуть за певного кандидата 11,5 % опитаних, візьмуть участь у голосуванні 42,1 %, не візьмуть участі в голосуванні 19,9 %, ще не вирішили — 27,5 %. На запитання «За представників яких структур ви віддаєте свій голос та проти кого голосуватимете?» відповіді були такі:

	За (%)	Проти (%)	Важко відповісти (%)
представників держадміністрацій	14,7	54,7	30,6
представників міськ-, райвиконкомів	10,9	59,1	30,0
нинішніх народних депутатів усіх рівнів	6,5	65,9	27,6
керівників підприємств, колгоспів, радгоспів	36,3	37,7	26,0
робітників	31,5	34,1	34,5
колгоспників	23,9	37,8	38,3
фермерів	31,0	29,9	39,1
економістів	64,1	15,3	20,6
юристів	65,7	13,7	20,6
учених	48,4	21,1	30,5
діячів культури, мистецтва	24,2	36,8	39,0

Пільги для партвождів, або Наша пісня гарна й нова...

Як відомо, 16 грудня минулого року Верховна Рада України остаточно схвалила Закон «Про державну службу», який нарешті має врегулювати створення правових, організаційних, економічних та соціальних умов для реалізації права на державну службу.

Проте немає сумнівів у тому, що коли б народні депутати заздалегідь знали, як організовуватиметься це «врегулювання», то навряд чи проголосували за Закон більшістю. Чому?

У Законі не передбачено порядку нарахування стажу державної служби для виплати надбавки за вислугу років, тобто тієї статті, яка мала б стати головною у створенні відповідних умов, зокрема працівникам державних підприємств та організацій, вченим, фахівцям, котрі працюють у навчальних закладах і на виробництві, іншим спеціалістам, котрі вирішили піти на державну службу.

Відповідно до п.5 постанови Верховної Ради про введення в дію цього Закону розробляння Положення про обчислення стажу державної служби було покладено на Кабінет міністрів. І хоча термін виконання доручення встановлено аж 1.03.1994 р., зазначений документ з'явився 20.12.1993, тобто на четвертий день після прийняття вищеназваної постанови Верховної Ради. Така небувала оперативність свідчить про неабияке значення, що надавав Кабінет міністрів цьому питанню.

Ось що написано в п.3 розробленого Положення: «До стажу роботи, який дає право на одержання надбавки за вислугу років, зараховується... стаж роботи в організаціях (крім роботи в кооперативних та інших громадських організаціях), передбачених статтею 118 Кодексу Законів про працю». Все стає нарешті зрозуміло лише тоді, коли заглянемо до зазначеної статті Закону. З'ясовується, весь цей бюрократичний віраж був потрібний для того, щоб завуалювати, що в даному разі мова йде за тих, хто був на виборних посадах у партійних, профспілкових та комсомольських органах.

Звідси виходить: якщо державний службовець або той, хто хоче ним стати, в минулому був звільненим партійним, комсомольським секретарем в організації, райкомі, обкомі, ЦК, то йому ці роки підуть за державну службу. Цей факт обурливий, бо щодо державних службовців, котрі в минулому працювали на заводі чи фабриці, вчителювали, лікували людей, проходили військову службу та інше, такої норми в Положенні не закладено. До «пільговиків» не потрапили навіть керівники господарств, підприємств, організацій, що перебували на виборних посадах, а також партійні, профспілкові та комсомольські працівники, які, хоч би що там тепер про них говорили, а за характером роботи мали відповідний вплив на стан справ у різних галузях державного виробництва.

Тож, ознайомившись з розробленим у нарадах найвищого виконавчого органу Положенням про порядок обчислення стажу державної служби, починаєш розуміти, кому так м'яко стелить Кабінет міністрів. Адже виходить, що нині найвигідніше працювати в державних структурах колишнім партійним та комсомольським вождям, причому не тільки тим, хто тепер при владі, а й тим, хто ще не встиг туди проникнути після серпневого путчу 1991 року. І все це робиться напередодні формування нового складу законодавчого та виконавчого органів влади. Тепер зрозуміло, на кого ж робиться ставка.

Василь СОПІЛЬНЯК,
консультант облдержадміністрації;

Іван ФЕДОРОВ,
депутат обласної Ради народних депутатів, начальник міського відділу соціального захисту населення.

Хмельницький.

Життя Рад

У кожної влади свої акорди

Голову Лубенської міськради-виконкому Івана Коломійця почали відкликати з посади вже з другої сесії — на початку червня 1990 року. Відтоді це питання порушувалося щонайменше з півдесятка разів, аж до останньої сесії. Щоб повніше уявити ситуацію, процитуємо хоча б декілька рядків із листа лідерів опозиції до редакції: «... наша недовіра керівництву Ради в особі тов. Коломійця І.С., який на початку своєї кар'єри голови міськради був другим секретарем Лубенського міськкому КПУ та директором швейної фабрики одночасно, його бойового заступника по Раді тов. Горохольського О.О. (сьогодні члена ЦК КПУ та провідного секретаря Лубенського міськкому КПУ) визріла ще на початку діяльності Ради. Сьогодні, ми це усвідомлюємо, терпець урвався не тільки в нас, а й у наших виборців. Тому пропонуємо скликати сесію, на якій розглянути питання «Про саморозпуск міської Ради». Автори — депутати Андрій Крутько та Олександр Куземський.

Сесія відбулася в середині січня, проте питання саморозпуску, що мало реформуватися у загальноміський одноіменний референдум, як питання про недовіру керівництву, навіть не увійшло до порядку денного. Опозиція не зібрала й третини голосів. Але питання ставлення до влади не просто зависло в повітрі, а з початком передвиборчого парламентського марафону дедалі загострювалося. Єдине, в чому сьогодні збігаються погляди прокомуністичної більшості і національно-демократичної меншості, так це в тому, що у своєму нинішньому складі міськрада доживає віку. Очевидно й те, що практично весь останній рік депутати були залишені без керма й вітрил і дрейфували в автономному плаванні. Декотрих з них, власне, з першого дня така роль влаштовувала, а декотрі, як кажуть, упиралися до останнього. Хоча, як на моє розуміння, сьогодні і більшість, і меншість Ради минула депутатська діяльність цікавить скоріше з погляду на майбутнє: на завтрашній поділ влади.

Отут і спливають усі мінуси (за плюси хто згадає?). А що той самий голова Ради нічим надзвичайним «не засвітився», то й звинувачення проти нього висувають шаблонні: перебував у лавах, керував, здібностей посередніх... Хоча з іншого погляду — і Крутько також перебував, і в міськкомі керував десяток років разом з Коломійцем, а про здібності — помовчимо. Щодо Горохольського — тут без питань: член ЦК і секретар міськкому. Чого він, власне, і не приховує. Навпаки, пропагує ідеї КПУ, де і як може, чималою мірою завдячуючи посаді заступника голови. Порушення? Юридичного прокуратура не вбачає. А як з морального боку? Хоча про яку мораль можна говорити в політиці? Принаймні було не зовсім зрозуміло, чому в службових кабінетах голови і заступника голови Ради висять портрети «вічно молодого вождя». Ще можна було б зрозуміти, коли б це була штаб-квартира компартії. А так, що це: виклик, демонстрування сили, агонія? До речі, мені особисто пан, чи пак товариш, Горохольський сказав, що після того, як буде доведено хоча б один факт, що він своєю посадою впливає на партійні справи, відразу ж напише заяву про звільнення.

Втім, якщо по-філософськи оцінити чотирирічну діяльність керівництва Ради, то воно, мабуть, було варте не так своїх виборців, як депутатів міськради. Життя кращим не зробили, але й до соціального зриву в місті не привели. І владу в своїх руках утримали з першого і, вважай, до останнього дня. З цим, погодьтеся, рахуватися доводиться. Хоча якщо підходити до питання влади вже не по-філософськи, а по-життєвому — реально, то і більшість, і меншість прямо називають третю силу, яка фактично й утримує владу в місті. В Лубнах вона напередодні нового року об'єдналась у спілку промисловців: іменний елітарний клуб з чітко визначеними політичними і економічними цілями. Членство в ньому не колективне, а індивідуальне, і вже нині спілка об'єднує більш як 50 чоловік: директорів заводів, фабрик, президентів асоціацій, приватних фірм тощо. Така собі партія влади. І що характерно, в лубенському варіанті про реставрацію минулого не йдеться взагалі. Програма — у просуванні реформ...

У глибинці-провінції і революції, і контрреволюції мають повзучий перебіг. Лубни — саме таке місто і зміни в ньому на перший погляд ніби й не сповнені соціальних катаклізмів, але від того не менш помітні й не менш болючі. Поруч з міськрадою — міські базар і парк. Біля входу на базар стоїть хлібний кіоск, черги до якого ніколи не меншають, а у вихідні за буханцем треба простояти 2-3 години. Про що думають люди, мерзнучи на морозі, кого згадують незлим-тихим словом, хіба треба пояснювати!? В тих на устах — Верховна Рада і Президент, в тих — місцева влада, а тим поперек горла стала незалежність. Одне слово, не від жиру настрій і розмови. Проте з них, як за лакмусовим папірцем, розпізнається політичний пульс громадян. А в парку за один рік виріс шикарний ресторан «Акорд» молодого спритника. У залах, оздоблених мармуром і кришталем, збираються люди не з натовпу: «крута» публіка за багатими столами п'є за «золоті дні-години». І мільйони там, мов десятки. А на вулиці для когось нескінченна черга може стати і останнім акордом. А тут лунає не просто перший акорд до багатств і влади, за ним — життя міста за їхніми нотами.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

«УВАГА» — В ЦЕНТРІ УВАГИ

Але на становищі пасинка. Чому?

Зовні біографія депутата Антрацитівської міськради народних депутатів Анатолія Миколайовича Конюшкова — цілком благополучна і типова для людини, що обрала саме такий життєвий шлях. Закінчив військове училище, помотався по всьому Союзу. Дослужив до пенсії. Для роботи сили ще є. Куди може влаштуватися відставний офіцер? Зви[illegible]но ж, до штабу цивільної оборони. Все просто. Але одна с[illegible]ва — біографія людини, викладена кількома рядками, і зовсім інша — її життя.

— Анатолію Миколайовичу, вас в Антрациті добре знають не лише, як депутата, а ще й як редактора російськомовної газети з українською назвою «Увага»:

— На жаль, газетою «Увагу» можна назвати вельми умовно, хоча офіційно вона й має такий статус. Я про неї кажу як про газету-листівку. Виходить вона з січня 1990 року. По суті, це просто сторінка-дві машинопису, текст розмножую в кілька десятків примірників. І в такому вигляді «Увага» розходиться по місту.

— Однак ви хотіли видавати газету в іншому вигляді...

— Так. Поступово закуповував і нагромаджував папір, зареєстрував (оце недавно належно перереєстрував) газету в управлінні преси облдержадміністрації. Наша міська друкарня розміщена за півкілометра від мого будинку, тож я з її директором достатньо знайомий. Домовилися з ним про тираж, шрифти, формат газети. Приніс матеріали для публікації. Він переглянув і сказав: «Мої робітники теж хочуть хліб їсти». І друкувати газету відмовився.

— Що ж його налякало?

— У газеті я розповідав про недоліки, яких в Антрациті вистачає, як і в інших містах. Мені як депутатові причини цього відомі.

— І ви як депутат зверталися по допомогу, наприклад, до міськради?

— Я ще й член постійної комісії з конституційних прав людини, гласності й охорони громадського порядку при нашій Раді. Отже, звертаючись по допомогу до Ради, я певною мірою просив і самого себе. А керівники Ради мені пояснили: не можемо наказувати, що робити директорові друкарні, це самостійне підприємство. Розвели руками з цього приводу і в обласному управлінні преси.

Намагався видати свою газету в Ровеньках, Красному Лучі, Алчевську, Стаханові. Скрізь відмовили. Тільки в селищі Іванівці, поблизу Красного Луча, директор друкарні наважився на цю справу. Я весь день просидів там — коректував набраний текст. Але під вечір у його кабінеті пролунав телефонний дзвінок, після чого набір... розсипали, газету в світ не пустили.

— Отже, ваше видання так і залишається машинописним і вкрай малотиражним?

— Поки що так. Лише один з номерів «Уваги» потрапив до рук досить великої аудиторії читачів. У червні 1992 року газета «Соціал-демократ», що її видають у місті Артемівську Донецької області, випустила подвійний номер, вмістивши на своїх сторінках «Увагу» — як газету в газеті.

— Ви член Соціал-демократичної партії?

— Я не є членом жодної з партій після того, як ще в жовтні 1988 року вийшов з комуністичної.

— Чи порушувалося питання про долю «Уваги», наприклад, на сесії Ради?

— Останній раз — наприкінці грудня минулого року. Тон обговоренню номера «Уваги» задав Ковалевський (колишній другий секретар міськкому компартії) — секретар депутата Верховної Ради України Козаренка. Ще б пак: грудневий номер «Уваги» був присвячений саме Козаренкові, висунутому кандидатом у народні депутати України від обласної організації Комуністичної партії України. Так ось, аргумент проти мене у Ковалевського був такий: «Хто дав право депутатові Конюшкову висловлювати власну думку?»

— Можливо, ви зайве різко писали про Козаренка, можливо, у вас з ним давні рахунки?

— У кожному разі писав далеко не в тому тоні, у якому виступають на своїх зборах комуністи, я цитував дещо з їхніх виступів у № 50 «Уваги» від 25 грудня минулого року. 120 комуністів Антрацита зібралися у Палаці культури і давай: «Хилько — фашист, зрадник!» — це про голову міськради. «Партія зруйнована мерзотниками, обпльовується!» «Треба брати владу парламентським шляхом, як у 1917 році!» Парламентським... А, кажуть, історію вчили.

Щодо моїх особистих стосунків з Козаренком... На попередніх виборах я дуже багато зробив, щоб він переміг. Адже я був і залишаюся головою міського клубу виборців, пристрасно агітував виборців голосувати саме за демократа Козаренка. Але він діаметрально змінив свої погляди...

Дивна ситуація склалася в Антрациті. Активний депутат, член комісії з гласності не може за власні гроші видати газету, зареєстровану відповідно до чинного законодавства, вочевидь не зайву в той час, коли газети дедалі частіше перестають існувати або дихають на ладан. Комусь не хочеться стати об'єктом критики на сторінках нового друкованого органу? Хай тоді постарається робити менше помилок. А коли критика несправедлива, є достатньо можливостей її спростувати. «Увага» — дитина, що вже народилася. І треба дати їй можливість рости, дорослішати.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.
Луганська область.

У партіях і рухах

Ставка на дух і прогрес

Минулого тижня відбувся організаційний з'їзд Партії духовного, економічного і соціального прогресу (ПДЕСП). У приміщенні Спілки письменників України упорядники приймали гостей: 105 делегатів від навчальних закладів, підприємств і установ Києва, а також тринадцяти областей України. Як було заявлено, зібралися ті, кому небайдужа доля України, хто бачить її майбутнє світлим тільки за умови, коли до влади прийдуть професіонали.

Розпочався з'їзд з доповіді голови оргкомітету, члена Спілки промисловців і підприємців Івана Бурдака. На його думку, в Україні панує хаос, у стані занепаду економіка і соціальна політика, а тим часом «урядовці ще намагаються за інерцією виголошувати пусті гасла, шахраї від політики ще намагаються запевнити, немов ті експерименти, що вони проводять над живими людьми, є обов'язковим атрибутом «шокової терапії», а самий процес обкрадання 52-мільйонного народу видають за головну умову виконання економічної програми ринкових реформ». При цьому, на думку І.Бурдака, від народу приховують жахливу правду щодо того, що ні Верховна Рада, ні уряд, ні Президент не знають, що ж робити, як врятувати Україну від голоду, холоду, повної руїни і злиднів.

Далі І.Бурдак пояснив, чого конкретно вони домагаються, створюючи нову партію. Він сказав: «Наш перший головний висновок — повна заміна всіх вищих органів державної влади. Уряд, парламент у нинішньому складі, президентська адміністрація мають залишити політичну арену і поступитися місцем новим, чесним і відданим Україні політикам». А відтак, ПДЕСП планує допомагати у передвиборній боротьбі тим, кого вважатиме за таких, хто відповідає цим критеріям.

У доповіді І.Бурдак торкнувся і фінансових, і економічних, і соціальних питань. Створилося навіть враження, що ПДЕСП — універсальна партія і, незважаючи на свою молодість, всемогутня. Але виявилося, що партія просто робить ставку на «величезну соціальну базу — робітників і селян, промисловців і підприємців, представників науково-технічної і творчої інтелігенції, на молодь, на мільйони жінок, котрих фактично позбавляють можливості брати активну участь у розбудові держави».

Василь Лях, доктор філософських наук, уточнив, для чого створюється партія. На його думку, в Україні діють більше ніж 30 різних дрібних і великих партій.Багато які з них не в змозі впливати на політику поодинці. «Ми ж виступаємо за інтеграцію партій для спільного розв'язання нагальних проблем», — сказав він.

Серед конкретних заходів зі стабілізації економіки, висунутих новою партією, багато які не зайве розглянути й нинішньому урядові. Це пріоритетний розвиток сільського господарства, базових, переробних галузей і легкої промисловості; демілітаризація економіки, скорочення Збройних Сил, забезпечення переваги галузі матеріального виробництва над гендлярсько-посередницькими формами ведення «бульварного бізнесу»; радикальна перебудова грошово-кредитної системи; передання селянам засобів виробництва, в тому числі землі; фінансова допомога держави сільгоспвиробництву, обмеження можливості державного втручання до діяльності підприємницьких структур тощо. Інакше кажучи, ПДЕСП — партія еклектична, робить ставку на соціальний мир та єднання в конкретних справах. Залишається тільки сподіватися, що хороші починання не загрузнуть у гущі політичних ігор і нова партія внесе щось нове до нашої паралізованої чварами політики.

Адже відомо, що всі інші партії теж непогано починали на установчих з'їздах...

Захар БУТИРСЬКИЙ,
студент 1 курсу Київського інституту журналістики.

ЧМП: ВТРАТИТИ — РОЗУМУ НЕ ТРЕБА,

Мета виправдовує засоби

(Закінчення. Початок у № 243 за 1993 р. і № 13 за 1994 р.).

Так, усе було визначено заздалегідь і мету сформульовано чітко— якими завгодно методами прибрати з посади незговірливого начальника ЧМП Віктора Пилипенка. Хай з порушенням закону, незважаючи на його статус народного депутата, не питаючи згоди Верховної Ради. Поспішали, дуже поспішали організатори цієї акції, все робили в аварійному режимі, не гребуючи навіть підтасовкою та фальсифікацією фактів. Щоправда, з виконавцями було сутужно: десятки, якщо не сотні комісій, які перевіряли роботу ЧМП, ніякого криміналу в роботі Віктора Пилипенка не знаходили. Доти, доки волею випадку представник Президента України в Одеській області Валентин Симоненко не опинився в кріслі першого віце-прем'єра. Нарешті він одержав можливість «поставити на місце» впертого начальника ЧМП, який не давав йому можливості продемонструвати перед одеситами свої таланти бізнесмена. Зокрема в комерціалізації флотських і берегових підрозділів пароплавства. Новостворена комісія на чолі з міністром транспорту Орестом Климпушем відбула до Одеси. З благословення Валентина Симоненка. Її члени тепер вже, напевне, чітко знали, що потрібно їхньому патронові. Так з'явився горезвісний акт перевірки, який через півтора року незалежні експерти-вчені економісти і юристи охарактеризували як упереджений щодо колишнього керівництва пароплавства. А тоді, наприкінці 1992 року, наївний у своєму прагненні справедливості, заступник начальника ЧМП з економіки Сергій Нікулін хотів почути від членів урядової комісії відповіді на запитання:

— Чому ви не відреагували на неодноразові звернення керівництва пароплавства з приводу того, що в період перевірки воно було усунуте від виконання обов'язків і не мало можливості забезпечувати її якість, чому різні акти переписувалися з посиленням негативних оцінок, а фрази про позитивні результати роботи взагалі не ввійшли до документа, чому до роботи не залучили спеціалістів-практиків морського транспорту і т.ін.?

На жаль, відповідь на ці запитання дала лише комісія Верховної Ради, яка з великими труднощами була створена, працювала в несприятливих умовах, але врешті-решт на початку цього року змогла показати реальну картину становища в ЧМП-АСК «Бласко», доповідаючи на сесії Верховної Ради України.

Шкода лише, що це сталося з таким запізненням. Бо втрати, яких зазнало за останніх півтора року ЧМП, а разом з ним Україна, відшкодувати нині практично неможливо. Це підтвердила парламентська комісія. Однак мушу ще раз нагадати про один факт напівправди, який звучав з вуст президента АСК Павла Кудюкіна, повторений народним депутатом Ларисою Скорик й продовжує насаджуватися телебаченням і досі.

А саме «Бласко», мовляв, погасило минулого часу 170 мільйонів доларів старого боргу. Однак при цьому мовчанкою обходять те, що воно «надбало» минулого року більш як 100 мільйонів доларів нового, у тому числі 26 мільйонів кредиту, випрошеного, але не повернутого державі. У той же час ЧМП під керівництвом Віктора Пилипенка, одержавши в «спадок» від Мінфіну СРСР 580,4 мільйона доларів зовнішніх боргів, зменшило їх на 330 мільйонів. Але при цьому річні доходи у вільно конвертованій валюті були у 15 — 16 разів вищі, ніж минулого року в «Бласко». І хоч би як намагалися куплені з потрохами журналісти обілити роботу нинішнього керівництва АСК, цифри і факти багато промовистіші від їхніх викрутасів. Та й люди, напевне, вже зрозуміли, де правда, а де брехня задля порятунку. Проте державі від цього не легше: невідомо де осіли сотні мільйонів доларів, які так пригодилися б для розрахунків за нафту й газ, закупівлі життєво необхідних ліків. Можна, звичайно, зараз безпорадно розводити руками, але ж можна і слід зробити висновок з уроку і не дати можливості сплавити за безцінь те, що у нас ще залишилось. І задля цього не зайве буде згадати

Під яким соусом подають дезинформацію

Про «комісію спеціального призначення», яку благословляв пан Симоненко, вже згадувалося. Її висновки були, по суті, тим камуфляжем, під яким на деякий час вдалося приховати справжні наміри щодо приватизації ЧМП. На жаль, неодноразові звернення Віктора Пилипенка до парламенту, щоб той розібрався у справах ЧМП, особливого ентузіазму у керівництва Верховної Ради не збудили. Хоча мало б насторожити навіть те, що російські засоби масової інформації щедро поливали брудом начальника пароплавства. З якої це радості, як мовиться, таке активне вболівання за долю пароплавства незалежної України? Невже депутати забули народну мудрість, яка твердить, що коли тебе хвалить супротивник, то ти зробив щось не так? Скоріше за все не хотіли помічати цього. Бо легше, звичайно, зводити міжпартійні рахунки від мікрофонів, ніж скрупульозно аналізувати десятки томів різних документів далеко від відеокамер. Та і боязко, напевне. Адже сам Президент України черкнув своє «за» під час призначення начальником ЧМП Павла Кудюкіна. А якби забажали дізнатися про історію цього призначення, то могли б побачити, як дивно воно відбувалося.

Вісімнадцятого серпня 1992 року представник Президента в Одеській області Владлен Ільїн надіслав до Кабінету міністрів лист-представлення для затвердження Павла Кудюкіна начальником ЧМП. Хоч як дивно, але того ж дня Валентин Симоненко вже у Києві дав доручення Мінтрансу розглянути цю пропозицію. Про що свідчить лист Ореста Климпуша першому віце-прем'єру, в якому зокрема написано (подаємо за оригіналом) «Шановний Валентине Костянтиновичу! Згідно вашого доручення від 18 серпня 1992 року Міністерство транспорту України розглянуло пропозицію представника Президента України в Одеській області про призначення Кудюкіна Павла Вікторовича на посаду начальника ЧМП.

Підтримую пропозицію і прошу терміново призначити Кудюкіна П.В. на цю посаду».

Що ж, такій «оперативності» можна лише позаздрити. А вже 1 вересня з'являється згадане «за». Водночас побачило світ звернення Ореста Климпуша до Кабінету міністрів, в якому зокрема вказано, що Павло Кудюкін 9 років пропрацював капітаном далекого плавання. Цей документ можна з повним правом назвати фальсифікацією, за яку, до речі, передбачена і кримінальна відповідальність. Ніколи не працював Кудюкін на посаді капітана далекого плавання. Якщо зібрати весь час, коли йому довелося тимчасово виконувати обов'язки капітана, то разом набереться аж 13 місяців. І це ще не все. Призначили Павла Вікторовича на «живе місце» бо якби посада начальника ЧМП справді була вакант на, то не треба було звільняти через місяць Віктора Пилипенка.

Однак і цього було замало пану Симоненку. Захотілося ще раз кваціанути чорною фарбою колишнього начальника пароплавства і прицвяхувати так, щоб той вже ніколи не зміг підвестися. Така спроба була зроблена на сторінках нашої газети рік тому у статті «На якому румбі істина?». Валентин Костянтинович сповна використав своє право народного депутата висловитись у газеті Верховної Ради. Але при цьому, на мою думку, явно переоцінив власні здібності. Бо чого лише вартий вислів:

«... Пропрацювавши місяць на новій посаді (представника Президента — **В.Т.**), я інформував Президента України про зловживання в «державі ЧМП», котрі завдають явної економічної та моральної шкоди Україні...» Не будемо говорити про стиль, який чимось нагадує донос, це вже, як то кажуть, справа смаку. Шкода лише, що під соусом вболівання за державу була подана явна дезинформація. У згадуваній статті Валентин Симоненко писав: «... Діло давнє, але В.Пилипенка морська Одеса за сім довгих років його керівництва ЧМП так і не прийняла. Нині він цим козиряє: був, мовляв, невгодний партійній владі. Та істина тривіальніша і простіша. Пилипенко прийшов «з річки», з Дунайського річного пароплавства і підкорялися йому пароплавські «морські вовки» з крижаною ввічливістю. А головне, що висота його лету була на порядок нижча, ніж у попередніх начальників ЧМП...»

Актуальне інтерв'ю

ВИЖИВЕ КООПЕРАЦІЯ — ВИЖИВЕ СЕЛО,

але для цього потрібна підтримка держави

Сьогодні у приміщенні Національного театру опери та балету розпочнеться XVI з'їзд споживчої кооперації України. Напередодні наш кореспондент зустрівся з делегатами з'їзду і попросив відповісти на три запитання.

1. Які проблеми доводиться розв'язувати працівникам споживспілки?

2. Що нового з'явилось у вашій роботі?

3. Чого чекаєте від з'їзду?

Ілля ЛАТУЛ, голова Миколаївської облспоживспілки.

1. Найпекучіша проблема: відсутність кредитів, дефіцит бензину, обвальне знецінення власних обігових коштів. Наприклад, на початку минулого року загалом по області ми мали 40 відсотків власних обігових коштів, а у грудні — лише 15. За умов попередньої оплати це стримує закупівлю товарів, які це виробляє наша промисловість. Працюємо і над створенням кооперативного банку в усіх районах області.

2. Ми взяли курс на розширення виробництва власної продукції. Наприклад, у нашому товарообігу питома вага товарів, виготовлених на підприємствах райспоживспілок, зросла до 70 відсотків. Ще одне — за минуле п'ятиріччя зуміли відродити в області діяльність споживчих товариств, які вирощують птицю, овочі, виготовляють ковбаси і кондитерські вироби, консерви, соління. постійно проводимо ярмарки у Миколаєві і районних центрах, де торгуємо продуктами. Принагідно хочу подякувати за чудову роботу за складних економічних умов колективи Первомайської, Новобузької, Снігурівської райспоживспілок, де головами Бойчук, Рябуха, Білоус.

3. Сподіваюсь, з'їзд приверне увагу уряду до наших проблем, адже ми обслуговуємо не тільки пайовиків, а й усе сільське населення. І якщо за цих складних умов виживе споживча кооперація, виживе й село. Думаю, споживспілка України має отримати державну підтримку кредитами, пальним, зниженням податків.

Степан ГРИГОР'ЄВ, голова Житомирської облспоживспілки:

1. Повністю підтримую свого колегу. Споживча кооперація потрапила у якесь замкнуте коло, з якого дедалі важче виходити. Ви можете запитати: «Може, наша система зайва у суспільстві?» Хочу сказати, що під час звітно-виборчої кампанії я відчув: люди з надією дивляться на споживчу кооперацію. На наші збори, конференції приходили керівники Рад, держадміністрації. Цього раніше не було. А директор школи у селі Хотинівка Надія Миколаївна Клименко сказала прямо: «Як працює споживче товариство, так живемо ми, селяни. Тому про проблеми спілки треба не говорити, а кричати». Заради справедливості скажу, що маємо від облдержадміністрації всіляку підтримку. У Бердичеві і Баранівці провели з її допомогою і участю семінари, де обговорили одне питання: «Як вижити?»

2. Вихід один — розширювати власне виробництво, надавати побутові послуги населенню. Нині споживча кооперація випускає 120 найменувань товарів народного споживання. Бажаючих можу запросити до Коростишева, Овруча, Баранівки, Новограда-Волинського, Чуднова, Андрушівки, де голови райспоживспілок Синицький, Ващенко, Починок, Шелухін, Кондратенко, Микитенко постійно шукають нові форми роботи, нарощують випуск продукції, необхідної селянам. Плануємо відкрити банки споживчої кооперації в усіх районах області. В деяких вони вже діють.

3. Проблеми у споживчої кооперації однакові, але їх можна розв'язувати по-різному. Думаю, з'їзд збагатить досвідом і накреслить, як разом пережити кризу. Я — оптиміст, тому вважаю, що кращі часи настануть-таки. А нині важливо, щоб парламент і уряд почули крик сільської вчительки, механізатора, доярки...

Іван БІЛОУС, голова Снігурівської райспоживспілки Миколаївської області:

1. Щодня на мене чатує стільки проблем, що їх не перелічити. Наведу кілька прикладів. Виробництво і доставка хліба у села — збиткова справа. Як зробити, щоб хлібозавод не зупинився? Або таке. Недавно нам запропонували купити в Білорусі сірники. Раніше з цим проблем не було. А тепер довелося розіграти справжню фінансово-бартерну операцію, щоб цей товар з'явився у сільських крамницях.

2. Кризові явища постійно спонукають шукати нове. Наприклад, у райзаготконторі, якою керує Валентина Миколаївна Костенко, відкрито цех безвідходного виробництва м'ясопродуктів, виготовлення чаю за народними рецептами. Наш ковбасний завод виготовляє понад 20 найменувань ковбас. Завітайте до будь-якого магазину Снігурівки: завжди зможете купити варену чи копчену ковбасу, консервовані овочі, кондитерські вироби.

3. На мою думку, варто порушити питання про внесення доповнень до Закону «Про кооперацію», які закріпили б за кожним пайовиком і працюючим у цій системі його частку власності.

Віктор СИНИЦЬКИЙ, голова Коростишівської райспоживспілки Житомирської області:

1. Основна проблема: як вижити? Розв'язувати її доводиться щодня. Особливо турбує відсутність пального, яке дістаю всіма правдами і неправдами.

2. Ми налагодили роботу служби побуту, кинуту напризволяще. У нас працюють швейний цех, косметичний салон, перукарні, масажний кабінет. Виготовляємо м'які меблі. У фінансовій сфері деяке напруження зняло те, що ми відкрили свій банк, хоча без державних кредитів теж задихаємося.

3. Наївно думати, що з'їзд розв'яже всі проблеми споживчої кооперації. Але поставити руба їх перед урядом, громадськістю країни вкрай потрібно.

Олександр БІЛИК.

ПЕВНА, що голова колективного сільськогосподарського підприємства «Вільнотарасівське», що в Білоцерківському районі К... ської області, Володимир Кравчук абсолютно не вписується в рамки стереотипів, які склалися про традиційного голову колгоспу. Інтелігентний, освічений, кілька років тому залишив, як він каже, київський асфальт і разом з дружиною-економістом приїхав у дослідне господарство «Терезино», що під Білою Церквою. А тут його вже «засватали» в сусідню Вільну Тарасівку головувати. Кравчука цікаво слухати, бо він не лише має власний погляд і позицію щодо розвитку села, а й реалізує ці ідеї в реальні справи.

За чотири роки головування встиг чимало набудувати. Нині на одному майданчику поряд з тваринницькими фермами споруджено критий тік, кормоцех, вагову, насіннєсховище, цехи — столярний і металоконструкцій, котельню. А ще колгосп допомагав забудовникам, а їх у селі 18, здав в експлуатацію автоматизовану телефонну лінію на 120 номерів, газифікував три з чотирьох сіл. Та Володимира Івановича по-справжньому зігріває те, що він зумів зробити тут для людей. Правда, шкодує, що усе це далеко не компенсувало сил і здоров'я, які вони віддали у колгосп.

Кандидатську дисертацію Володимир Іванович за-

А ВІДРОДИТИ — МОЖЕ НЕ СТАЧИТИ

Запам'ятаймо цю оцінку, бо далі піде мова про те,

Хто є хто в ЧМП

Отже Пилипенко Віктор Васильович. Тридцять шість років його трудової біографії пов'язані з морем. Пройшов усі щаблі службової драбини, від оператора до заступника другого за розмірами в СРСР Далекосхідного пароплавства, очолював пароплавство в Арктиці. Керував Дунайським пароплавством. Начальником ЧМП призначений після трагічної загибелі «Нахімова». Однак місяць не міг приступити до виконання обов'язків начальника ЧМП, бо обком КПУ активно «внедрял туда свои кадры». І якщо й не сприйняв хто Пилипенка, то це номенклатура, до якої належав, до речі, і Валентин Симоненко. Напевне, через те, що не дозволяв їм начальник ЧМП втручатись у справи, де їхня компетенція дорівнювала нулю. Щоправда, чиновники йому віддячували «взаємністю»: лише за перший рік роботи пароплавство перевіряло 145 різних комісій. А щодо «морських вовків», то саме вони обрали Віктора Пилипенка президентом асоціації морських судновласників колишнього Союзу, яка була противагою диктатові Мінфлоту СРСР. І через що союзний міністр терпіти не міг «этого упрямого хохла».

Безперечно, коли слухаєш лише дві сторони, ризикуєш стати на чийсь бік. Тому вирішив побувати і в Дунайському пароплавстві, з яким пов'язано 11 років життя Віктора Васильовича. Про його роботу там можна написати окрему статтю. І не одну. Однак обмежимося тим, що коли він прийняв пароплавство, вартість основних фондів становила 350 мільйонів, а залишав після себе Дунай з новими портами, заводами. Основні фонди вже оцінювалися більше, ніж в мільярд. А ще, звичайно, житло, школи, лікарні, побутові об'єкти. Але мені хотілося почути від тих, хто працював разом з Пилипенком, оцінку його як керівника і людини.

Капітан першого в Союзі ліхтеровоза, начальник ліхтеровозної системи, представник пароплавства за кордоном, а нині капітан-наставник Володимир Столбовський, якого «морські вовки» називають джентльменом, використовував не зовсім джентльменську лексику, коли мова торкнулася проблем флотських. Так, йому, капітанові з тридцятирічним стажем, боляче за галузь, яка мала б давати величезні валютні доходи, а натомість завдає лише збитків через некомпетентне керівництво урядових структур. Створили якийсь департамент, скопіювавши чужоземну назву, доручили керувати ним особі, яку капітани взагалі не сприймають як спеціаліста флоту, понабирали туди малокомпетентних і маловідомих людей, а якщо хтось і знаний у флотському середовищі, то з якостей, які не роблять йому честі. Просто образливо за таке ставлення до пароплавств, які могли б посприяти виходу України з економічної кризи. А взагалі морську галузь слід виділити в окрему. Тоді можна буде на рівні Кабінету міністрів оперативно розв'язувати всі проблеми. А нині документи, надіслані до Мінтрансу, залишаються без реагування. І нічого в тім дивного за таких «спеціалістів морської галузі, які працюють там».

До речі, такої ж думки і два заступники начальника Дунайського пароплавства, з якими я зустрівся.

Одностайні вони і в тому, що Пилипенко став жертвою брудної гри, затіяної у найвищих коридорах влади. В чесності Віктора Васильовича, як і в його ділових якостях, ніхто не має сумніву. Пилипенко — державна людина, яка завжди думала про справу, а не про себе. Про це і писала свого часу в листі на ім'я Президента України велика група працівників Дунайського пароплавства. Однак відповіді чи реагування так і не дочекалися.

Але чи не найкраще висловився про Віктора Васильовича вже згадуваний Володимир Столбовський, який ніколи в улюбленцях Пилипенка не ходив: Пилипенко був чесний і ця риса буде з ним все життя. Я пережив п'ять начальників пароплавств, але серед усіх він найбільше заслуговує на повагу. Людина великої ерудиції в морській галузі, він був керівником, який міг без усіляких там комісій розібратися в суті справи й прийняти єдино правильне рішення. Коли ти йдеш до нього доповідати, то повинен продумати все до найменших дрібниць і бути готовим відповісти на найнесподіваніші запитання з проблеми, що потребує розв'язання. І якщо Віктор Васильович сказав «так», то хай там каміння з неба падає, твоє питання буде розв'язане. Якщо ж відповів «ні», то підготуйся краще і аргументовано переконай, що те-то й те-то зробити необхідно. Вимогливий, але в той же час добрий і довірливий. З чого інколи могли скористатися хитруни.

Що ж, напевне, можна лише позаздрити Пилипенку, що навіть через 8 років після керівництва Дунайським пароплавством про нього згадують з такою теплотою. Однак бракувало «упрямому хохлу» покладливості. Не хотів поступатись там, де йшлося про державні інтереси, за що й поплатився. Хоча міг і раніше. Ще коли заборонив капітанові судна, на якому поверталася з Америки «команда» посла СРСР в США Добриніна, змінити на їхню вимогу курс і повернути на Стамбул. Щоб не здавати валюту в банк, доблесні дипломати вирішили отоварити свої долари дешевим ганчір'ям на східних базарах. Але не вдалося. Після цього в ЦК КПРС прийняли рішення «зняти голову» впертому начальнику ЧМП. Так і сталося б, якби не заступництво Володимира Щербицького. Але те, чого не змогли так звані партократи, зуміли досягти «демократи» з Кабінету міністрів.

Як це робиться?

Ще один нюанс, про який згадує у названій статті Валентин Симоненко. Мовляв останнім наказом колишнього прем'єра Вітольда Фокіна і першим Леоніда Кучми, який прийшов йому на зміну, були накази про звільнення Пилипенка з посади начальника ЧМП. З першим усе зрозуміло, але чому таке рішення прийняв Леонід Кучма? На мою думку, недосвідчений «в двірцевих інтригах» Леонід Данилович повірив актові державної комісії Климпуша. Це вже пізніше він пересвідчиться, що в коридорах вищої влади нічого святого немає, про що й заявить привселюдно. А тоді, як він міг не повірити своєму раднику із зовнішньоекономічних питань Сергію Осиці, який напередодні працював у тій же державній комісії. Нині він — заступник міністра зовнішньоекономічних зв'язків. А колишній головний радник, через якого йшли «морські справи» — нині генеральний представник АСК «Бласко» в Києві. Я не здивувався б, якби на цю посаду запросили редактора «Вечерней Одессы» Бориса Дерев'янка. За такого знання «течій і рифів», проблем ЧМП, завдяки широті та аналітичності мислення Борис Федорович зміг би бути й керівником «Бласко». І, напевне, кращим, ніж учорашній старпом. Але за які заслуги інтереси АСК у Києві представляє колишній головний радник, а ще раніше — дніпропетровський журналіст Віктор Чайка, неважко здогадатися. Тим більше, що й інші члени тієї «комісії спеціального призначення» та учасники чемпевської епопеї не обійдені посадами.

А щодо нинішнього президента «Бласко» Павла Кудюкіна, то боюся, що мого журналістського хисту тут замало. Типаж тягне не менше, ніж на Ільфа і Петрова. Я ж на підставі документів так і не зміг осягнути всієї глибини особистості Павла Вікторовича. Наприклад, канцелярська мова двох довідок за підписами начальника служби кадрів ЧМП та голови парткомісії парткому ЧМП засвідчує, що Павла Кудюкіна виключили свого часу з училища і комсомолу. У мене немає бажання писати, за що саме. Про це сказано на сесії Верховної Ради. З членів КПРС його «попросили» «за неоднаразовий обман партійних і радянських органів». Є в довідках і факти незаконного отримання житла шляхом обману, приховування двох судимостей батька, виїзд в Ізраїль рідної тітки Фаїни Геніхович і ще багато чого...

Здавалося би недовіра Верховної Ради міністру транспорту Климпушу та президентові АСК «Бласко» Кудюкіну нарешті поставить крапку в цій брудній історії. Дійсно, розпорядженням Президента України Ореста Климпуша звільнено від обов'язків міністра, але... на його прохання — на час виборчої кампанії. Серед кандидатів у народні депутати України і Павло Кудюкін. Залишається сподіватися лише, що й виборці розберуться з тим, хто є хто. Бо якщо парламент складатиметься з таких «доблесних» людей, то нам доведеться «брати торби на плечі і йти в найми до сусідів».

Василь ТУГЛУК.

Київ — Одеса — Ізмаїл — Київ.

Володимир КРАВЧУК:

МЕНЕДЖЕР ЧИ ГОЛОВА КОЛГОСПУ?

хистив своєрідно: він розробив кормоподрібнювальну машину, один з перших серійних зразків якої нині працює у нього в господарстві. А за створення комплексу машин для механізованого збирання кормових буряків йому разом з іншими винахідниками присвоєно Державну премію в галузі науки й техніки.

Зізнаюся, що коли б не знала роду занять свого візаві, то навряд чи відразу й назвала б його професію, бо він міг би бути і вченим, і господарником, і, висловлюючись термінами сучасними, менеджером.

З цього мого зауваження і почалася розмова з Володимиром Кравчуком.

— Володимире Івановичу, ви почали з того, що переорієнтували в колгоспі сільськогосподарське виробництво.Почали вирощувати насінневе зерно, створили базу для кормовиробництва, рослинництва, племінну свиноферму. Причому задовго до розмов про порятунок села. Що спонукало вас діяти так, а не традиційно?

— Ситуація, яка стала іншою, ніж досі. У колгоспі залишилося двісті працюючих і 400 пенсіонерів. У нас 1500 гектарів землі, обробляючи яку традиційно, навряд чи прогодуємося. А з іншого боку, це було моє бачення розвитку не села взагалі, а саме нашого. Як бачите, не помилився, бо, працюючи в цьому напрямі, колгоспники змогли створити собі більш-менш пристойне життя. До речі, вже нинішнього року стане до ладу переробний цех, теплиця. Продовжуватимемо житлове будівництво. Проблем з будівельними матеріалами, особливо з цеглою, не маємо. Внесли кошти на розвиток обласного об'єднання «Будматеріали» і уклали з ним угоду на співробітництво.

— Кажуть, що ви кожну справу починаєте з «примірки»: що з цього матимуть колгоспники?

— А як інакше? Люди повинні працювати не заради виробництва, а щоб мати від своєї роботи блага. І не для майбутніх поколінь, а вже нині. Хай кожен попрацює на себе. Тому дали всім повну волю у розвитку підсобного домашнього господарства. Так, уклали угоди на виробництво молока та відгодівлю худоби в особистих підсобних господарствах. А для цього забезпечуємо її власників кормами — з весни до осені розвозимо по дворах. Таким чином розв'язали відразу кілька проблем. Нині потреба поцупити відпала, люди спокійно працюють у полі чи на фермі, бо знають, що корми будуть завезені, а вдома завжди хтось нагодує тварин. Поміркуйте і над такими фактами: зі зданих державі 1500 тонн молока 300 тонн — з власних господарств, зі 132 тонн м'яса 89 тонн теж здали колгоспники.

Провели ми й розпаювання — припало по 2,5 гектара землі. Бажаючих відокремитися не знайшлося, то ми додали до присадибних ділянок землі стільки, щоб кожен господар мав її 60 соток. Переконаний, що кількість корів, іншої живності у людей збільшиться, бо буде її чим прогодувати.

— Очевидно, нині в голови з'явилися інші функції?

— Мабуть, так не можна сказати. Але очевидно: господарювати треба інакше. Треба змінювати і методи управління, і форми власності. Але не одним махом — сьогодні були в соціалізмі, а завтра кроком руш до капіталізму. У нас ніколи не рахувалися з інтересами людей. А вони звикли так працювати, а не інакше. І на це треба зважати, бо то люди, а не машини. Ну розженемо колгоспи, роздамо землю. То що — житимемо краще? Маємо вже приклад, коли три роки тому розпочалася колотнеча навколо землі, колгоспів і фермерів. Уже тоді стало зрозуміло: добром це не закінчиться. Ми переконалися, що за сучасних умов фермером може бути або фанатик, що до нестями любить землю, або ідеаліст-романтик, який не усвідомлює того, що з цією справою він не впорається. Обох щиро шкода, бо вони покладуть життя за примарну ідею, нічого не добившись, бо для їхнього господарювання не створено матеріальної бази. Не хочу вже говорити про тих, що приходять до землі, щоб, витиснувши з неї все, осиротити і залишити.

— А як треба?

— Може, не слід кожному на своєму подвір'ї створювати матеріальну базу. Реальніший шлях до ефективного господарювання — зміцнення бази існуючих колгоспів і радгоспів з тим, щоб забезпечувати технології виробництва, вирощування і переробки сільськогосподарської продукції для підприємств усіх форм власності і господарювання в межах відповідного землекористування. Мова йде про створення на базі нинішніх господарств виробничо-консультативних центрів.

Переконаний, що 80 відсотків людей оберуть колективну форму праці, а 10—20 об'єднаються у фермерські господарства. Але всі вони матимуть можливість укласти угоди з центрами на виконання потрібних робіт. До речі, з допомогою науковців Українського центру випробування машин ми розробили концепцію створення такого центру на базі нашого господарства і нині реалізуємо цю ідею.

— Цікаво, який ефект від такого господарювання?

— Результати переконливі. У рослинництві переорієнтували товарне виробництво зерна на насінництво, тож відповідно перебудували під це і матеріальну базу. Тому в змозі забезпечити сусідні господарства і фермерів насінням. З весни розпочнемо спорудження хімцентру.

У кормовиробництві за оригінальним проектом споруджено сховища і кормоцех, де готуються збалансовані сухі, вологі і запарені концентровані корми.

Розвиваємо тваринництво — створили племінну свиноферму. Плануємо найближчим часом перевести у племінну велику рогату худобу.

— А кошти на все це де берете?

— Заробляємо. Торік мали прибутку від своєї діяльності два мільярди карбованців. Вклали у будівництво 1,6 мільярда, витрачене на об'єкти соцкультпобуту частково компенсувала держава. І крутимося, звичайно, бо сьогодні інакше і не проживеш.

— Отож з колгоспу — ані кроку?..

— От і у вас спрацював стереотип. Не треба забувати, що й колгоспи нині вже не ті, про які колись ваш брат фейлетони писав. Адже життя не стоїть на місці, а селянин собі на шкоду не робитиме.

Інтерв'ю вела **Валентина ПИСАНСЬКА.**

«Хто пильнує вітру, сіяти не буде; хто дивиться на хмари, жати не буде».
(Еклезіаст, гл.II/4)

Всеукраїнське об'єднання «Громада» створено два місяці тому, проте в пресі вже з'явилися численні статті, в яких автори акцентують увагу на одному з фрагментів нашої економічної програми, а саме: на необхідності легалізації в Україні тіньової економіки. Дехто при цьому робить «сенсаційні» викриття, що «Громада» рветься до влади, представляючи інтереси тіньовиків.

Що ж, ідучи назустріч усім таким «проникливим», спробую викласти деякі наші економічні погляди крізь призму легалізації тіньової економіки.

ТІНЬ, ЩО ХОЧЕ НА СВІТЛО

Замість сповіді «нормального тіньовика»

Олександр ТУРЧИНОВ,
голова політико-економічної ради Всеукраїнського об'єднання «Громада»

Нема потреби ретельно описувати економічне становище в Україні. Всім добре відомі панівне у нас чиновницьке свавілля й адміністративний хаос, паливно-енергетична криза, непосильні для підприємств прямі й опосередковані податки, а також різноманітні нарахування на заробітну платню, що давно перевищили 50-відсотковий рубіж. Додайте сюди непрогнозовану гіперінфляцію, всеосяжне падіння виробництва, законодавчу плутанину, вилучення в експортерів 50 відсотків валютних надходжень за винайденим чиновниками фіксованим курсом і поставте себе на місце підприємця чи директора підприємства.

Дії підприємця-початківця приблизно такі: взяв під шалений відсоток кредит, заклав у банку свою приватизовану квартиру, за хабаря отримав в оренду цех, купив сировину, найняв робітників, виробив і збув готову продукцію, заплатив усі податки і відрахування. Незважаючи на всі намагання держави, досяг неможливого — отримав прибуток. Бажаючи офіційно отримати заробітну платню, наш піддослідний підприємець повинен не забути вирахувати з неї прибутковий податок, ставка якого, починаючи з суми, що перевищує 50 офіційних мінімумів, дорівнює всього лише 90%. За купівельною спроможністю така «платня» виходить не більша за ставку пересічного радянського інженера 70-х років.

Отже, держава в особі уряду, Національного банку та Верховної Ради знищують будь-яку економічну доцільність існування й розвитку підприємства незалежно від форми власності й пропонує підприємцеві здійснити титанічну, часто дуже ризиковану роботу заради перспективи віддати їй 90 відсотків чесно зароблених і заявлених грошей.

Навіть допускаючи, що за деяких психічних відхилень такий підприємець може знайтися, він зможе проробити подібний трюк один, максимум два рази. Оскільки те, що держава не забрала офіційно, вона відбере через гіперінфляцію, закриваючи неосяжні бюджетні дірки сеньйоражем — прибутком, отриманим від емісії. Оборотні кошти знецінюються, основні фонди немає чим поповнювати. Цикл може повторюватися тільки у варіанті затухання.

Картину неминучого краху доповнює загальний спад виробництва і різке падіння купівельної спроможності населення, що призводить до швидкого звуження ринку сировини і збуту продукції. Чи стає багатшою держава й ті, кого вона зобов'язана утримувати (невиробнича сфера, пенсіонери, інваліди тощо), обдираючи до останньої нитки найманих робітників, підприємців і підприємства в цілому? Безумовно, ні!

Держава, яка стала на шлях неприхованого грабунку своїх громадян, прийшла до економічного абсурду — чим більше бере, тим менше отримує.

А причина цього — проста. Коли немає можливості чинити опір грабіжникам, є два варіанти дій. Перший: віддати все своє майно і просити милостиню. Другий: спробувати заховати якщо не все, то принаймні частицу.

Більшість підприємств і підприємців у боротьбі за виживання обирає другий шлях. Шлях приховування від держави економічної діяльності, який ще за часів розвинутого соціалізму отримав назву «тіньової економіки». Але якщо цеховиків 70-х заганяв у тінь Кримінальний кодекс, то наших сучасників у тінь загнала економічна доцільність. Тут потрібно одразу відділити від «національної» тіньової економіки традиційний бізнес організованої карної злочинності — торгівлю наркотиками, зброєю, людьми, проституцію, рекет. Ці види діяльності є нелегальними у всіх цивілізованих країнах і безпосередньо не пов'язані з рівнем їхнього економічного розвитку.

Наша ж держава своєю бездарною податковою, зовнішньоекономічною, кредитно-фінансовою, інвестиційною політикою заганяє в тінь чи змушує зупинятися переважну більшість підприємств.

Який механізм тіньової економіки? В головному він полягає у приховуванні від державних фіскальних служб капіталів та експорті їх з країни. Варіантів напрацьовано безліч. Це і невраховний готівковий обіг, і маскування прибутку під виробничі витрати, і свідома затримка на своїх «незасвічених» рахунках (здебільшого — закордонних) виторгу за реалізовану продукцію, і переведення на особисті рахунки різниці між реальною та заниженою у контракті ціною тощо. Існують сотні відпрацьованих до автоматизму фінансових конструкцій приховування та експорту капіталів, пристосованих до особливостей роботи банків, промислових і аграрних підприємств.

Але не лише традиційні економічні структури та визначаючі їх діяльність особи залучені в тіньовий обіг. Все більше й більше звичайних громадян, починаючи з дітей, які миють на вулицях машини, та закінчуючи ветеранами, що продають свої бойові нагороди, перестають звітувати перед державою про свої прибутки. На легальних і нелегальних базарах і «барахолках» мільйони співгромадян торгують з рук різноманітним товаром — від контрабандних виробів широкого вжитку до вирощених на балконі фікусів. Для інших джерелом існування стали кустарні промисли і «шабашки» — від в'язання шкарпеток до спорудження гаражів та дачних будиночків. Але всі вони — від докторів наук, які підробляють нічними сторожами, до жебраків-професіоналів — не поспішають ставати у чергу до податкових інспекторів заповнювати декларації про додаткові заробки. Отже, приховуючи від рідної держави зароблену копійку, вони свою боротьбу за виживання вливають у загальнонаціональний тіньовий потік.

Сьогодні можна впевнено констатувати, що майже вся економічна інфраструктура молодої незалежної держави пов'язана в єдиному тіньовому конгломераті. Тінь покрила всю Україну!

Здавалося б, як курку не називай, аби вона яйця несла. Хай уся наша економіка стане тіньовою, аби лише працювала. Але як ми з вами щодня переконуємося, тіньова економіка занадто недолуга.

Капітал неможливо засадити у зручну для чиновників клітку. Він дуже рухливий і завжди переміститься туди, де його застосування більш ефективне. Тим більше, він залишить простір, непристосований для його існування. Тому і втікають капітали з України, а за неможливості втечі забиваються у недосяжні для фіскалів темні кути. Величезні масиви нелегально експортованих з України капіталів працюють сьогодні на добробут інших держав, створюють там нові робочі місця, насичуючи ринок новими товарами і послугами. Компенсувати цю втрату для України не можуть західні кредити, ні гуманітарна допомога, ні продаж Чорноморського флоту і ядерних ракет.

Наступна проблема полягає в тому, що капітал, який працює в тіньовому обігу, не може масштабно реалізуватися у засобах виробництва, оскільки в такому разі одразу «світиться». Зберігати сховані від держави прибутки в національній валюті теж безперспективно, що й призводить до конвертації вільних засобів і їх вивезення з країни. Отже, економічні структури, зав'язані на тіньовий обіг капіталів, позбавлені можливості розширеного відтворення, і переважно демонструють тенденцію до вгасання. Крім того, легко вписуються у тіньовий (готівковий) обіг підприємства торгівлі та невеликі підприємства, у той час як великі промислові підприємства змушені поєднувати легальну економіку з нелегальною. Тіньова складова для великих виробництв полягає здебільшого у грі на різниці між продажною ціною та ціною попиту, в «опрацюванні» виторгу (переважно валютного) шляхом затримки на депозитних рахунках або ж прогонкою у більш складних фінансових конструкціях.

Але тіньова частина такої комбінованої економіки частіше обслуговує інтереси лише керівництва великих державних підприємств і не може компенсувати витрат підприємств в легальному секторі економіки, бо залишається необхідність офіційно платити робітникам, обслуговувати виробництво, закуповувати сировину тощо. Тому більшість великих підприємств уже доведена державною економічною політикою до краху. Вони просто занадто великі, щоб сховатися у тінь (згадаймо долю динозаврів за різкого погіршення кліматичних умов).

Тіньова економіка породжує ще одну дуже небезпечну проблему. На її основі швидко розмножується і зміцнюється організована злочинність.

У нас звичайний, чистий перед законом і працюючий все життя на державу громадянин беззахисний перед злочинцем. Однак у нього є можливість привернути до себе увагу, звернувшись до держави за захистом. Громадянин-тіньовик позбавлений і цієї можливості. Злочинці знають про це, і замість податкової інспекції до тіньовика приходить рекет. Злочинні групи орієнтуються у ринкових законах краще за своїх «колег» з держапарату. Тому податок у 90 відсотків в них велика рідкість, звичайно обмежуються 10—30 відсотками.

Та не варто ідеалізувати здоровий глузд тіньових «інспекторів». Рано чи пізно кримінальний світ намагається взяти усю «справу» під свій повний контроль, альтернативою цьому часто є летальний кінець тіньовика. Внаслідок цього активно йде процес криміналізації тіньової економіки, її тіньове кримінальне «одержавлення». Це у свою чергу різко знижує її ефективність і збільшує ціни на готову продукцію за причини зростання «накладних» витрат і некомпетентності нових господарів. У підсумку все це мимоволі робить працівників даних підприємств і «вільних» підприємців заложниками злочинних планів.

Задамо ж собі традиційне питання: «Кому вигідно заштовхувати економіку в тінь?» По-перше, в державному відторгненні легальної економіки в тінь зацікавлена організована злочинність, оскільки тінь — її традиційна вотчина.

По-друге, об'єктивно з інтересами організованої злочинності сьогодні збігається цілий букет інтересів правлячої чиновницької верхівки, бо, перш за все, спустошлива для економіки жорстка державна регламентація дає можливість чиновнику розподіляти підконтрольні блага: кредитні ресурси, валюту, ліцензії, квоти тощо.

Далі, масштабний нелегальний експорт капіталів неможливий без «прикриття» високих держапаратників, які «заслужено» стають компаньйонами експортерів.

Видача дозволів на тимчасове легальне виживання (тобто тимчасове звільнення від податків чи сплати мита) — теж справа прибуткова. Та й організована злочинність не кривдить «благодійників». Відбувається змичка державної і кримінальної верхівки. Я свідомо не вживаю у статті слово «мафія», яке у нас стало настільки всеосяжним, що ним називають усіх: від вищих службових осіб, загрузлих у корупції, до дрібних кишенькових злодіїв.

Якщо перераховувати усі зацікавлені у «тіньовизації» економіки сторони, то не можна обминути увагою реальні вигоди, які отримують західні країни, їхні банківські та промислові структури від переливання в їхню економічну систему нашого фінансового, сировинного і фахового потенціалу.

Нарешті, політичний виграш від економічного маразму, який творять екс-більшовики, отримують і наші необільшовики (комуністи, соціалісти і К°). Оскільки їхні «співтоварищі» (правда, колишні), окрім повної дискредитації ринкових реформ та розвалу економіки, ще й поставили бізнес поза законом, створивши основу для «революційного» невдоволення широких верств народу з перспективою наступних узаконених експропріацій.

Отже, якщо говорити про тих, хто не зацікавлений у тіньовизації економіки, то це ті ж підприємці й керівники підприємств, для яких праця в тіні пов'язана з постійним ризиком для життя, з серйозними додатковими витратами (охорона, обробка рахунків за кордоном, побори чиновників і кримінальних злочинців тощо), з витісненням з українського ринку, з постійною перспективою втрати всього, що мають. Крім них, звичайно, ще й переважній більшості народу України тінь несе голод, злидні, сваволя і насильство. Ось чому тіньовики хочуть на «світло», і це вигідно всім.

Ліві і праві різних мастей носяться з рецептами рішучої боротьби з тіньової економікою. Але оскільки поняття «тіньова» потрібно сьогодні застосовувати практично до кожного елемента економічного простору України, то й виходить лозунг: «Боротьба з економікою!» А цим і так протягом кількох останніх років завзято займається керівництво країни. Отже, заміна одних «борців» на інших призведе лише до незначного перерозподілу чиновницьких корит.

Тому якщо серйозно ставити питання порятунку економіки, то, на мій погляд, вихід один — створення умов для її легалізації. Умов, коли вигідно інвестувати капітали в українські підприємства, вигідно і безпечно зберігати гроші в українських банках, коли за розумного податку доцільно не приховувати свій заробіток, коли держава захищає, а не грабує. Рецепт легалізації простий і зрозумілий — в Україні потрібно створити умови для бізнесу кращі, ніж за її межами, запровадити нижчі податки, більш сприятливий інвестиційний режим, усунути обмеження на експорт готових виробів, припинити насильницькі вилучення заробленої валюти тощо. Детальніше зі шляхами оздоровлення (легалізації) національної економіки можна ознайомитися в програмних документах «Громади», одним з головних завдань якої є об'єднання здорових економічних і політичних сил суспільства для виведення економіки з тіні та відсічі злочинному кримінально-бюрократичному свавіллю. В цьому й полягає наше прагнення «легалізувати тіньові капітали».

Ми переконані, що створення умов для легалізації економіки — єдина можливість порятунку України від задушливої тіні, яка накрила її й перетворює усе живе на порохняву пліснява.

Фотоетюд Олени ПОРОШАН.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОСІБ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Поняття забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві

Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, тобто у виявленні, попередженні, припиненні, розкритті або розслідуванні злочинів, а також у судовому розгляді кримінальних справ, — це здійснення правоохоронними органами правових, організаційно-технічних та інших заходів, спрямованих на захист життя, житла, здоров'я та майна цих осіб від протиправних посягань з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя.

Стаття 2. Особи, які мають право на забезпечення безпеки

Право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, зазначених у статтях 1 і 7 цього Закону, за наявності відповідних підстав мають:

а) особа, яка заявила до правоохоронного органу про злочин або в іншій формі брала участь чи сприяла у виявленні, попередженні, припиненні і розкритті злочинів;

б) потерпілий та його представник у кримінальній справі;

в) підозрюваний, обвинувачений, захисники і законні представники;

г) цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники у справі про відшкодування шкоди, завданої злочином;

д) свідок;

е) експерт, спеціаліст, перекладач і понятий;

є) члени сімей та близькі родичі осіб, перелічених у пунктах «а» — «е» цієї статті, якщо шляхом погроз або інших протиправних дій щодо них робляться спроби вплинути на учасників кримінального судочинства.

Стаття 3. Органи, які забезпечують безпеку

1. До органів, які забезпечують безпеку осіб, зазначених у статті 2 цього Закону, належать державні органи, які:

а) приймають рішення про застосування заходів безпеки;

б) здійснюють заходи безпеки.

2. Рішення про застосування заходів безпеки приймається органом дізнання, слідчим, прокурором, судом, у провадженні яких знаходяться кримінальні справи про злочини, у розслідуванні чи судовому розгляді яких брали або беруть участь особи, зазначені у статті 2 цього Закону, а також органом (підрозділом), що здійснює оперативно-розшукову діяльність, щодо осіб, які брали участь або сприяли у виявленні, попередженні, припиненні і розкритті злочинів.

3. Здійснення заходів безпеки покладається за підслідністю на органи служби безпеки або внутрішніх справ, у складі структур яких з цією метою створюються спеціальні підрозділи. Безпека осіб, яких беруть під захист, якщо кримінальні справи знаходяться у провадженні прокуратури або суду, здійснюється за їх рішенням органами служби безпеки або внутрішніх справ.

Заходи безпеки щодо військовослужбовців здійснюються також командирами військових частин.

Стаття 4. Правова основа забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві

Правовою основою забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, є Конституція України, цей Закон, Кримінальний і Кримінально- процесуальний кодекси України, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», інші закони.

Розділ II. Права і обов'язки осіб, щодо яких здійснюються заходи забезпечення безпеки, та органів, які її забезпечують

Стаття 5. Права і обов'язки осіб, щодо яких здійснюються заходи забезпечення безпеки

1. Особи, взяті під захист, мають право:

а) подавати клопотання про вжиття заходів безпеки або про їх скасування;

б) знати про застосування щодо них заходів безпеки;

в) вимагати від органу дізнання, слідчого, прокурора, суду застосування додаткових заходів безпеки або скасування здійснюваних заходів;

г) оскаржити незаконні рішення чи дії органів, які забезпечують безпеку, до відповідного органу вищого рівня, прокурору або суду.

2. Особи, взяті під захист, зобов'язані:

а) виконувати умови здійснення заходів безпеки і законні вимоги органів, які забезпечують безпеку;

б) негайно інформувати названі органи про кожен випадок погрози або протиправних дій щодо них;

в) поводитися з майном та документами, виданими їм у тимчасове користування органом, який забезпечує безпеку, згідно з установленими законодавством правилами.

Стаття 6. Права і обов'язки органів, які забезпечують безпеку

1. Орган, який приймає рішення про застосування заходів безпеки, має право:

а) витребувати необхідні матеріали та одержувати пояснення без провадження слідчих дій за заявами і повідомленнями про загрозу безпеці осіб, щодо яких приймається рішення про застосування заходів безпеки;

б) вимагати від органів, які здійснюють заходи безпеки, вжиття додаткових заходів;

в) скасовувати здійснювані заходи повністю або частково.

2. Органи, які здійснюють заходи безпеки, мають право:

а) визначати заходи безпеки, засоби і методи їх застосування, в разі необхідності змінювати і доповнювати ці заходи;

б) вимагати від осіб, взятих під захист, додержання умов здійснення заходів безпеки, а також виконання законних розпоряджень, пов'язаних із застосуванням цих заходів;

в) звертатися до органу дізнання, слідчого, прокурора, суду, у провадженні якого знаходиться кримінальна справа, з клопотанням щодо прийняття рішення про застосування заходів безпеки при провадженні процесуальних дій або про скасування здійснюваних заходів.

3. Органи, які забезпечують безпеку, зобов'язані:

а) негайно реагувати на кожен випадок протиправних дій, що став їм відомим, стосовно осіб, зазначених у статті 2 цього Закону, вчинених у зв'язку з їх сприянням судочинству;

б) забезпечувати захист життя, здоров'я, житла і майна відповідно до характеру загрози;

в) своєчасно повідомляти осіб, взятих під захист, про зміну або скасування заходів щодо їх безпеки.

4. Органи, які забезпечують безпеку, повинні дотримувати законності і ставитися з повагою до прав та свобод громадян.

Відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, є інформацією з обмеженим доступом.

Розділ III. Заходи забезпечення безпеки

Стаття 7. Заходи забезпечення безпеки

1. Заходами безпеки є:

а) особиста охорона, охорона житла і майна;

б) видача спеціальних засобів індивідуального захисту або сповіщення про небезпеку;

в) використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;

г) заміна документів та зміна зовнішності;

д) зміна місця роботи або навчання;

е) переселення в інше місце проживання;

є) поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення;

ж) забезпечення конфіденційності відомостей про особу;

з) закритий судовий розгляд.

2. З урахуванням характеру і ступеня небезпеки для життя, здоров'я, житла та майна осіб, взятих під захист, можуть здійснюватися й інші заходи безпеки.

Стаття 8. Особиста охорона, охорона житла і майна

1. У разі необхідності органами, які забезпечують безпеку, здійснюються особиста охорона, охорона житла і майна осіб, взятих під захист.

2. Житло і майно цих осіб можуть бути обладнані засобами протипожежної та охоронної сигналізації, можуть бути замінені номери їх квартирних телефонів і державні номерні знаки транспортних засобів, що їм належать.

Стаття 9. Видача спеціальних засобів індивідуального захисту та сповіщення про небезпеку

В разі наявності небезпеки для життя і здоров'я осіб, взятих під захист, їм можуть видаватися з додержанням вимог чинного законодавства спеціальні засоби індивідуального захисту та сповіщення про небезпеку.

Стаття 10. Використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів

В разі наявності загрози вчинення насильства або інших протиправних дій щодо осіб, взятих під захист, за письмовою заявою цих осіб або за їх письмовою згодою може проводитися прослуховування телефонних та інших переговорів. У ході прослуховування цих переговорів може застосовуватися звукозапис.

Стаття 11. Заміна документів та зміна зовнішності

У разі необхідності можуть бути проведені заміна документів, що посвідчують особу, інших документів особи, взятої під захист, а також зміна її зовнішності.

Стаття 12. Зміна місця роботи або навчання

1. Якщо усунення загрози безпеці особи, взятої під захист, вимагає залишення старого місця роботи або навчання, цій особі за її клопотанням чи згодою допомагають влаштуватися на нове місце роботи або навчання.

2. Час вимушеного прогулу особи, взятої під захист, включається до трудового стажу, а за вказаний період виплачується компенсація, при нижчому заробітку на новому місці роботи виплачується різниця у заробітній платі відповідно до чинного законодавства і в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Переселення в інше місце проживання

1. Особи, взяті під захист, з метою забезпечення їх безпеки можуть бути тимчасово або постійно переселені в інше місце проживання.

2. Вирішення питань переселення в інше місце проживання особи, надання жилої площі, матеріальної допомоги в розмірі мінімальної заробітної плати та працевлаштування забезпечується органом, який прийняв рішення про застосування заходів безпеки, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

При тимчасовому переселенні в інше місце проживання жила площа за постійним місцем проживання підлягає бронюванню.

3. Заміна документів, зміна зовнішності й переселення в інше місце проживання можуть бути проведені лише за клопотанням або за згодою особи, взятої під захист, а також за санкцією прокурора або ухвалою суду і тільки у виняткових випадках за наявності обставин, коли загроза життю й безпеці особи, взятої під захист, не може бути усунута іншими заходами.

Стаття 14. Поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення

Для забезпечення безпеки неповнолітніх за письмовою згодою батьків або інших законних представників вони можуть бути тимчасово поміщені до дошкільних виховних установ, а повнолітні непрацездатні особи — до установ органів соціального захисту населення.

Стаття 15. Забезпечення конфіденційності даних про особу

Нерозголошення відомостей про осіб, взятих під захист, може здійснюватися шляхом:

а) обмеження відомостей про особу в матеріалах перевірки (заявах, поясненнях тощо), а також протоколах слідчих дій і судових засідань, заміни прізвища, імені, по батькові в цих документах псевдонімами за постановою органу дізнання, слідчого, прокурора або за ухвалою суду про зміну анкетних даних. Ці постанови (ухвали) до матеріалів справи не приєднуються, а зберігаються окремо в органі, у провадженні якого знаходиться кримінальна справа;

б) проведення впізнання особи поза візуальним спостереженням того, кого впізнають, з додержанням вимог кримінально-процесуального законодавства;

в) невключення до списку осіб, які підлягають виклику в судове засідання, дійсних анкетних даних про особу, взяту під захист;

г) виклику до суду цієї особи виключно через орган, який здійснює заходи безпеки;

д) накладення тимчасової заборони на видачу відомостей про особу, взяту під захист, адресними бюро, паспортною службою, підрозділами державтоінспекції, довідковою службою АТС та іншими державними інформаційно-довідковими службами.

Стаття 16. Закрите судове засідання

1. У випадках, коли цього потребують інтереси безпеки осіб, взятих під захист, за мотивованою ухвалою суду може проводитися закритий судовий розгляд.

2. Для забезпечення безпеки свідка чи потерпілого суд за власною ініціативою або за клопотанням прокурора чи іншого учасника судового розгляду, свідків або потерпілих, які підлягають допиту, виносить мотивовану ухвалу про проведення допиту цих осіб за відсутності підсудного. За цих же підстав допускається також допит одного підсудного за відсутності інших. Після повернення підсудного до залу судового засідання суд зобов'язаний ознайомити його з показаннями, які було дано за час його відсутності, і надати йому можливість дати пояснення з приводу цих показань.

(Закінчення на 8-й стор.).

Постанова Верховної Ради України

Про порядок введення в дію Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

до 1 травня 1994 року подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність з прийнятим Законом;

забезпечити прийняття необхідних нормативних актів про порядок здійснення заходів безпеки, передбачених Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Голова Верховної Ради України І. ПЛЮЩ

м. Київ
4 лютого 1994 року

(Закінчення. Початок на 7-й стор.)

3. Суд у виняткових випадках може звільняти потерпілих і свідків, щодо яких здійснюються заходи безпеки, від обов'язку з'являтися у судове засідання за наявності письмового підтвердження показань, даних ними раніше.

Стаття 17. Наслідки відмови особи, яка бере участь у кримінальному судочинстві, від захисту

1. У разі відмови особи, яка бере участь у кримінальному судочинстві, від захисту, заходи безпеки щодо такої особи, передбачені статтями 9, 11—16, не проводяться.

2. За наявності загрози настання тяжких наслідків за санкцією прокурора або за ухвалою суду стосовно цих осіб можуть здійснюватися заходи щодо особистої охорони, охорони житла і майна, використовуватися технічні засоби контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів.

3. Про застосування заходів, передбачених у частині другій цієї статті, а також про право їх оскарження повідомляється особа, яка відмовилася від захисту.

Стаття 18. Забезпечення безпеки військовослужбовців

Безпека військовослужбовців забезпечується шляхом вжиття заходів, передбачених у статті 8 цього Закону, які застосовуються з урахуванням перебування цих осіб на військовій службі. Для захисту військовослужбовців можуть застосовуватися також такі заходи:

а) відрядження до іншої військової частини або військової установи;

б) переведення на нове місце служби.

Стаття 19. Забезпечення безпеки осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі або у місцях із спеціальним режимом утримання

1. Безпека осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі або у місцях із спеціальним режимом утримання, забезпечується заходами, зазначеними у статті 8 цього Закону, за винятками, що випливають з вимог режиму їх утримання. Додатково до них можуть застосовуватися також такі заходи:

а) переведення до іншого місця позбавлення волі або у інше місце із спеціальним режимом утримання;

б) окреме утримання.

2.Зміна запобіжного заходу, виду чи режиму відбування покарання здійснюється з додержанням вимог, передбачених чинним кримінальним, кримінально- процесуальним та виправно-трудовим законодавством.

Розділ IV. Застосування і скасування заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист

Стаття 20. Підстави і приводи для вжиття заходів забезпечення безпеки

1. Підставою для вжиття заходів забезпечення безпеки осіб, зазначених у статті 2 цього Закону, є дані, що свідчать про наявність реальної загрози їх життю, здоров'ю, житлу і майну.

2. Приводом для вжиття заходів забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, членів їх сімей та близьких родичів може бути:

а) заява учасника кримінального судочинства, члена його сім'ї або близького родича;

б) звернення керівника відповідного державного органу;

в) отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу і майну зазначених осіб.

Стаття 21. Підстави і приводи для скасування заходів безпеки

1. Підставою для скасування заходів безпеки, що здійснюються відповідно до цього Закону, може бути:

а) закінчення строку конкретного заходу безпеки;

б) усунення загрози життю, здоров'ю, житлу і майну осіб, взятих під захист;

в) систематичне невиконання особою, взятою під захист, законних вимог органів, що забезпечують безпеку, якщо ця особа письмово була попереджена про можливість такого скасування.

2. Приводом для скасування заходів забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, членів їх сімей та близьких родичів може бути:

а) заява учасника кримінального судочинства, члена його сім'ї або близького родича, щодо якого були застосовані заходи безпеки;

б) отримання достовірної інформації про усунення загрози життю, здоров'ю, житлу і майну зазначених осіб.

Стаття 22. Порядок прийняття рішення про застосування і скасування заходів безпеки

1. Заходи щодо безпеки осіб, взятих під захист, застосовуються тільки за наявності підстав, зазначених у статті 20 цього Закону. Порядок здійснення заходів безпеки визначається цим Законом, іншими актами законодавства України.

2. Орган, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, дізнання, слідчий, прокурор, суд, одержавши заяву або повідомлення про загрозу безпеці особи, зазначеної у статті 2 цього Закону, зобов'язані перевірити цю заяву (повідомлення) і в строк не більше трьох діб, а у невідкладних випадках — негайно прийняти рішення про застосування або про відмову у застосуванні заходів безпеки. На своє рішення вони приймають мотивовану постанову чи ухвалу і передають її для виконання органу, на який покладено здійснення заходів безпеки. Ця ухвала чи постанова є обов'язковою для виконання вказаними органами.

В разі наявності в заяві (повідомленні) про загрозу безпеці особи, зазначеної в статті 2 цього Закону, відомостей про злочин орган дізнання, слідчий, прокурор, суд або суддя в порядку, передбаченому кримінально-процесуальним законодавством, приймає рішення про порушення чи відмову у порушенні кримінальної справи або про передачу заяви (повідомлення) за підслідністю чи підсудністю.

Про прийняте рішення терміново в письмовій формі повідомляється заявник.

3. Орган, якому доручено здійснення заходів безпеки, встановлює перелік необхідних заходів і способів їх реалізації, керуючись при цьому конкретними обставинами справи і необхідністю усунення існуючої загрози. Про заходи безпеки, умови їх здійснення та правила користування майном або документами, виданими з метою забезпечення безпеки, повідомляється особа, взята під захист.

Про вжиті заходи безпеки та їх результати орган, який здійснює заходи, інформує орган дізнання, слідчого, прокурора, суд або суддю, у провадженні якого знаходиться кримінальна справа, а в разі усунення загрози подає відповідному органу за місцем перебування особи, взятої під захист, клопотання про скасування заходів безпеки.

4. Орган, який здійснює заходи безпеки, і особа, яка береться під захист, можуть укласти договір про умови застосування цих заходів та відповідальність сторін.

5. За наявності підстав для скасування заходів забезпечення безпеки органом, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, дізнання, слідчим, прокурором, судом виноситься мотивована постанова чи ухвала про їх скасування, яка письмово доводиться до відома особи, зазначеної у статті 2 цього Закону.

Це рішення може бути оскаржено зацікавленою особою прокурору або до відповідного вищого органу, що забезпечує безпеку.

Стаття 23. Обов'язки щодо виконання рішень про забезпечення безпеки

Рішення органів, що забезпечують безпеку, прийняті в межах їх компетенції, є обов'язковими для виконання відповідними органами, підприємствами, установами, організаціями та їх посадовими особами.

Розділ V. Відповідальність за невиконання обов'язків, установлених цим законом

Стаття 24. Відповідальність за невжиття заходів безпеки

Неприйняття, несвоєчасне прийняття рішення, невжиття, несвоєчасне вжиття або невжиття достатніх заходів щодо безпеки осіб, зазначених у статті 2 цього Закону, працівниками суду і правоохоронних органів тягне за собою дисциплінарну або кримінальну відповідальність.

Стаття 25. Відповідальність за розголошення відомостей про заходи безпеки

1. Розголошення відомостей про заходи безпеки особами, які прийняли рішення про ці заходи, або особами, які їх здійснюють, тягне за собою дисциплінарну відповідальність, а у випадках, коли розголошення таких відомостей спричинило тяжкі наслідки, — кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством.

2. Розголошення таких відомостей особою, взятою під захист, тягне за собою адміністративну, а якщо це призвело чи могло призвести до тяжких наслідків, — кримінальну відповідальність.

Стаття 26. Майнова відповідальність особи, взятої під захист, за втрату майна, виданого для забезпечення безпеки

Продаж, застава чи передача іншим особам майна, виданого в особисте користування особі, взятій під захист, для забезпечення її безпеки, а також втрата чи пошкодження цього майна тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Розділ VI. Фінансування і матеріально - технічне забезпечення заходів безпеки

Стаття 27. Фінансування і матеріально - технічне забезпечення заходів безпеки

Фінансування і матеріально-технічне забезпечення заходів безпеки, передбачених цим Законом, здійснюються на основі законодавства України і в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а також за рахунок осіб, взятих під захист, якщо на це є їх письмова згода.

Стаття 28. Контроль і нагляд за забезпеченням безпеки

1. Контроль за забезпеченням захисту учасників кримінального судочинства, членів їх сімей та близьких родичів здійснюють відповідно Міністерство внутрішніх справ України і Служба безпеки України.

2. Нагляд за дотриманням законності при забезпеченні захисту учасників кримінального судочинства, членів їх сімей та близьких родичів здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
23 грудня 1993 року

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ СУДУ І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Завдання Закону

Цей Закон встановлює систему особливих заходів державного захисту працівників суду і правоохоронних органів від перешкоджання виконанню покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав, а так само від посягань на життя, здоров'я, житло і майно зазначених осіб та їх близьких родичів у зв'язку із службовою діяльністю цих працівників.

Стаття 2. Основні поняття

У Законі вживаються такі поняття:

1. Правоохоронні органи — органи прокуратури, внутрішніх справ, служби безпеки, митні органи, органи охорони державного кордону, органи державної податкової служби, державної контрольно-ревізійної служби, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції.

Відповідно до цього Закону захисту підлягають працівники суду і правоохоронних органів, зазначених у пункті 1 цієї статті, а також працівники Антимонопольного комітету України, які беруть безпосередню участь відповідно у:

а) розгляді судових справ у всіх інстанціях;

б) провадженні і розслідуванні кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення;

в) оперативно-розшуковій діяльності;

г) охороні громадського порядку і громадської безпеки;

д) виконанні вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів дізнання і попереднього слідства і прокурорів;

е) контролі за переміщенням людей, транспортних засобів, товарів та інших предметів чи речовин через державний і митний кордон України;

є) нагляді і контролі за виконанням законів.

2. Близькі родичі, які відповідно до цього Закону підлягають захисту, — це батьки, дружина (чоловік), діти, рідні брати і сестри, дід, баба, онуки, посягання на життя, здоров'я, житло і майно яких перешкоджає виконанню працівниками суду і правоохоронних органів покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав.

Стаття 3. Права працівників суду, правоохоронних органів та їх близьких родичів щодо заходів державного захисту

Відповідно до законодавства України працівники суду і правоохоронних органів мають право:

а) застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і зброю з метою забезпечення виконання правомірних наказів і усних вимог, що добровільно не виконуються, для захисту власної безпеки, безпеки близьких родичів, а також свого житла і майна;

б) вимагати і одержувати допомогу у виконанні покладених на них обов'язків, а в разі необхідності — для особистого захисту, а також свого житла і майна з боку відповідних правоохоронних та інших державних органів;

в) здійснювати спеціальні заходи забезпечення безпеки;

г) отримувати матеріальну компенсацію в разі загибелі працівника, каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, знищення чи пошкодження його житла і майна у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

Життя і здоров'я працівників суду і правоохоронних органів підлягають обов'язковому державному страхуванню за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Стаття 4. Правова основа захисту працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів

Правовою основою захисту працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів є Конституція України, цей Закон, Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Митний кодекс України, закони України «Про статус суддів», «Про прокуратуру», «Про міліцію», «Про Службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність» та інші акти законодавства України.

Розділ II. Спеціальні заходи забезпечення безпеки

Стаття 5. Види спеціальних заходів забезпечення безпеки

Для забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів, недоторканності житла, а також збереження їх майна з урахуванням конкретних обставин можуть застосовуватися відповідно до законодавства такі заходи:

а) особиста охорона, охорона житла і майна;

б) видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку;

в) встановлення телефону за місцем проживання;

г) використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;

д) тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку;
е) забезпечення конфіденційності даних про об'єкти захисту;
є) переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зовнішності, переселення на інше місце проживання.

Стаття 6. Особиста охорона, охорона житла і майна

1. В разі встановлення даних, що свідчать про реальну небезпеку посягання на осіб, зазначених у статті 2, вживаються заходи щодо особистої охорони працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів, їх житла і майна. При необхідності житло і майно осіб, взятих під захист, за рахунок коштів місцевого бюджету обладнують засобами протипожежної і охоронної сигналізації, замінюються номери їх квартирних телефонів і державні номерні знаки належних їм транспортних засобів. Можуть також застосовуватися оперативно-технічні засоби відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

2. Порядок реалізації заходів безпеки, передбачених частиною першою цієї статті, і питання поновлення прав осіб, взятих під захист, регулюються спеціальними нормативними актами.

Стаття 7. Видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку

Залежно від ступеня загрози для життя і здоров'я працівнику суду або правоохоронного органу та його близьким родичам з дотриманням вимог чинного законодавства можуть видаватися зброя, спеціальні засоби індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку.

Стаття 8. Використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів

В разі загрози вчинення насильства або інших протиправних дій щодо осіб, взятих під захист, за письмовими заявами або згодою цих осіб може проводитися прослуховування телефонних та інших переговорів. У ході прослуховування переговорів осіб, взятих під захист, може застосовуватися звукозапис.

Стаття 9. Тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку

У разі необхідності працівник суду або правоохоронного органу, його неповнолітні діти та інші близькі родичі можуть бути за їх згодою тимчасово розміщені у місцях, що гарантують їх безпеку, в тому числі в дошкільних виховних закладах або установах органів соціального захисту населення України.

Стаття 10. Забезпечення конфіденційності даних про осіб, взятих під захист

За рішенням органів, що забезпечують безпеку, прийнятим відповідно до їх компетенції, може бути накладено тимчасову або постійну заборону на видачу відомостей про місце проживання осіб, взятих під захист, та інших відомостей про них адресними бюро, паспортними службами, підрозділами державтоінспекції, довідковими службами АТС та іншими офіційними інформаційно-довідковими службами.

В окремих випадках відомості, передбачені частиною першою цієї статті, можуть вилучатися в порядку, встановленому законодавством.

Стаття 11. Переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зовнішності і переселення на інше місце проживання

За клопотанням або за згодою осіб, взятих під захист, якщо їх безпека не може бути забезпечена іншими заходами, вони тимчасово або постійно переводяться на іншу роботу, направляються на навчання, переселяються на інше місце проживання, можуть бути змінені їх зовнішність, анкетні дані з видачею відповідних особистих документів.

Зазначені заходи повинні здійснюватися без будь-якого ущемлення житлових, трудових, пенсійних та інших прав осіб, взятих під захист.

При тимчасовому переселенні на інше місце проживання жила площа за постійним місцем проживання підлягає бронюванню.

Стаття 12. Порядок здійснення заходів безпеки

Вирішення питань переселення на інше місце проживання, надання жилої площі, матеріальної допомоги в розмірі мінімальної заробітної плати чи посадового окладу за попереднім місцем роботи працівника суду або іншого правоохоронного органу та працевлаштування забезпечується органом, що прийняв рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Підстави і приводи для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки

1. Підставою для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки осіб, зазначених у статті 2 цього Закону, є дані, що свідчать про наявність реальної загрози їх життю, здоров'ю або майну.

2. Приводом для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки працівника суду або правоохоронного органу та його близьких родичів може бути:
а) заява працівника або його близького родича;
б) звернення керівника відповідного державного органу;
в) отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу і майну осіб, які підлягають захисту.

Розділ III. Органи, які забезпечують безпеку, їх права та обов'язки

Стаття 14. Органи, які приймають рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки

Рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки приймають:
а) керівники органів внутрішніх справ — щодо захисту працівників відповідного органу внутрішніх справ, державної лісової охорони, рибоохорони, митних органів та їх близьких родичів;
б) керівники органів служби безпеки — щодо захисту працівників служби безпеки та органів системи Управління державної охорони, їх близьких родичів;
в) керівники прокуратури — щодо захисту працівників прокуратури та їх близьких родичів;
г) голова суду — щодо захисту працівників відповідного суду і інших органів, зазначених у статті 2 цього Закону, та їх близьких родичів;
д) керівники органів охорони державного кордону України — щодо захисту працівників цих органів та їх близьких родичів.

Стаття 15. Органи, які здійснюють заходи безпеки

1. Здійснення спеціальних заходів забезпечення безпеки працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів покладається:
а) щодо працівників служби безпеки і органів системи Управління державної охорони — на органи служби безпеки;
б) щодо працівників органів охорони державного кордону — на органи охорони державного кордону України;
в) щодо інших працівників, зазначених у статті 2 цього Закону, — на органи внутрішніх справ.

З цією метою у структурі зазначених органів створюються спеціальні підрозділи.

2. Безпека військовослужбовців забезпечується заходами, зазначеними у статті 6 цього Закону, які застосовуються з урахуванням перебування цих осіб на військовій службі.

Для захисту військовослужбовців командири військових частин (підрозділів) вживають таких заходів:
а) відрядження до іншої військової частини або військової установи;
б) переведення на нове місце служби.

Стаття 16. Порядок прийняття рішення про застосування спеціальних заходів забезпечення безпеки

Органи, які приймають рішення про забезпечення безпеки відповідно до статті 14 цього Закону, одержавши заяву (повідомлення) про загрозу безпеці осіб, зазначених у статті 2 цього Закону, зобов'язані перевірити цю заяву (повідомлення) і в строк не більше трьох діб, а у невідкладних випадках — негайно, прийняти рішення про застосування або про відмову у застосуванні заходів безпеки. Про прийняте рішення виноситься мотивована постанова з зазначенням конкретних заходів щодо забезпечення безпеки і строків їх здійснення, про що письмово повідомляється заявник. Якщо заходи безпеки застосовуються не на прохання особи, яка береться під захист, то на це має бути одержана її згода.

У разі коли є достатньо даних, що вказують на ознаки злочину, в порядку, передбаченому кримінально-процесуальним законодавством, приймається рішення про порушення чи відмову у порушенні кримінальної справи або про передачу заяви (повідомлення) про злочин за підслідністю чи підсудністю.

Стаття 17. Обов'язок щодо виконання рішень про забезпечення безпеки осіб, взятих під захист

Рішення органів, які приймаються згідно з цим Законом, про вжиття спеціальних заходів щодо працівників суду, правоохоронних органів та їх близьких родичів є обов'язковими для виконання відповідними органами, підприємствами, установами, організаціями та їх посадовими особами.

Стаття 18. Права та обов'язки органів, які забезпечують безпеку осіб, взятих під захист

1. Орган, який приймає рішення про застосування заходів безпеки, має право:
а) витребувати необхідні матеріали та одержувати пояснення без провадження слідчих дій за заявами та повідомленнями про загрозу безпеці осіб, взятих під захист;
б) вимагати від органів, які здійснюють заходи безпеки, застосування додаткових заходів;
в) скасовувати здійснювані заходи повністю або частково.

2. Орган, який здійснює заходи безпеки, має право:
а) визначати перелік заходів безпеки, засоби та методи їх застосування, в разі необхідності — змінювати і доповнювати ці заходи;
б) вимагати від підзахисних осіб додержання умов здійснення заходів безпеки, а також виконання законних розпоряджень, пов'язаних із застосуванням цих заходів;
в) звертатися до органу, який приймає рішення про застосування заходів безпеки, з клопотанням про вирішення питання щодо їх застосування стосовно осіб, взятих під захист, в процесі виконання ними своїх службових обов'язків, або про скасування здійснюваних заходів.

3. Органи, які забезпечують безпеку, зобов'язані:
а) негайно реагувати на кожен випадок протиправних дій, що став їм відомим, щодо осіб, зазначених у статті 2 цього Закону;
б) забезпечувати захист життя, здоров'я, гідності, житла та майна осіб, взятих під захист, відповідно до характеру загрози;
в) своєчасно повідомляти підзахисних осіб про зміну або скасування заходів щодо їх безпеки.

4. Органи, які забезпечують безпеку, повинні дотримувати законності й ставитися з повагою до прав і свобод громадян.

Відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, є інформацією з обмеженим доступом.

Стаття 19. Права та обов'язки осіб, взятих під захист

1. Особа, щодо якої прийнято рішення про застосування спеціальних заходів безпеки, має право:
а) знати про заходи безпеки, які застосовуються щодо неї;
б) вимагати від органу, який забезпечує безпеку, застосування додаткових заходів безпеки, передбачених цим Законом, або скасування яких-небудь із здійснюваних заходів;
в) оскаржити прокурору або до відповідного вищого органу, який забезпечує безпеку, незаконні рішення і дії посадових осіб, які забезпечують їх безпеку.

2. Особа, взята під захист, зобов'язана:
а) виконувати законні вимоги органів, які забезпечують її безпеку;
б) негайно інформувати зазначені органи про кожний випадок погрози або протиправних дій щодо неї;
в) дбайливо ставитися до майна, зброї і документів, виданих їй в тимчасове особисте користування для забезпечення безпеки;
г) використовувати видану зброю виключно в інтересах забезпечення свого захисту і виконання покладених на неї законом обов'язків.

Стаття 20. Скасування спеціальних заходів забезпечення безпеки

Підставою для скасування спеціальних заходів забезпечення безпеки може бути:
а) закінчення строку конкретного заходу забезпечення безпеки;
б) усунення небезпеки;
в) заява особи, щодо якої застосовані заходи забезпечення безпеки;
г) систематичне невиконання особою, взятою під захист, законних вимог органів, які забезпечують її безпеку, якщо цю особу письмово було попереджено про можливість такого скасування.

За наявності підстав для скасування заходів забезпечення безпеки уповноваженою посадовою особою органу, зазначеного у статті 14 цього Закону, виноситься мотивована постанова про їх скасування, про що письмово повідомляється особа, взята під захист. Зазначена постанова може бути оскаржена зацікавленою особою прокурору або до відповідного вищого органу, що забезпечує безпеку. Така скарга повинна бути розглянута терміново. Про прийняте рішення ця особа повідомляється протягом доби.

Розділ IV. Відповідальність за невиконання обов'язків, установлених цим законом

Стаття 21. Відповідальність за невжиття заходів безпеки

Неприйняття рішень, несвоєчасне прийняття або прийняття недостатньо обгрунтованих рішень, невжиття відповідних заходів безпеки працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів відповідними посадовими особами органів, зазначених у статтях 14 і 15 цього Закону, тягне за собою дисциплінарну чи кримінальну відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Стаття 22. Відповідальність за розголошення відомостей про заходи безпеки

1. Розголошення відомостей про заходи безпеки особами, які прийняли рішення про забезпечення заходів безпеки, чи особами, які їх здійснюють, тягне за собою дисциплінарну відповідальність, а у випадках, коли розголошення таких відомостей спричинило тяжкі наслідки, — кримінальну відповідальність відповідно до чинного законодавства.

2. Розголошення таких відомостей особою, взятою під захист, тягне за собою адміністративну відповідальність, а у випадках, коли розголошення відомостей про заходи безпеки спричинило тяжкі наслідки, — кримінальну відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Стаття 23. Майнова відповідальність особи, взятої під захист

1. У випадках умисного невиконання або неналежного виконання законних вимог органу, який здійснює заходи захисту, особа, взята під захист, зобов'язана відшкодувати відповідно до законодавства завдані внаслідок цього збитки.

2. Продаж, застава чи передача іншим особам майна, наданого в особисте користування особі, взятій під захист, для забезпечення її безпеки, а також втрата чи пошкодження цього майна тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Стаття 24. Контроль і нагляд за виконанням законодавства про захист працівників суду та правоохоронних органів

Контроль за забезпеченням захисту працівників суду, правоохоронних органів та їх близьких родичів здійснюють відповідно Міністр внутрішніх справ України, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Верховного Суду України, Голова Державного комітету у справах охорони державного кордону України.

Нагляд за дотриманням законності при забезпеченні захисту працівників суду, правоохоронних органів та їх близьких родичів здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ,
23 грудня 1993 року

Анонс

Гранд-концерт в Опері

Проведення 7 — 8 березня в Оперному театрі м.Києва великого концерту вже традиційне. І цього разу зберуться у переддень жіночого свята у столиці виконавці з України та зарубіжжя.

Розповідає Остап Нохилий, президент фірми «Соломія», яка виступила ініціатором проведення першого гранд-концерту:

— Ідея провести такий захід з'явилася в мене несподівано, чомусь саме тоді, коли я гортав словник української мови.

Не відкладаючи, обговорив задум з колегами, і за лічені тижні ідея стала реальністю. Відверто скажу: побоювалися порожнього залу, але успіх перевищив усі наші сподівання. Тому сміливо взялися за проведення другого гранд-концерту, Звичайно ж, почали складатися певні традиції, та головний задум — згуртувати хоча б на два дні найкращі оперні голоси України й діаспори — лишається незмінним.

І, що дуже важливо, гранд-концерти таки доводять, що українська школа оперного співу є. Хай не така ще відома, як італійська, але вона має усі шанси стати на рівні зі світовими.

Зрозуміло, що перераховувати усіх, хто візьме участь у третьому гранд-концерті, не варто: тут будуть усі «зірки». Минулого року фірма «Соломія» взяла на себе проведення першого всесвітнього конкурсу бандуристів, що потребувало значних фінансових витрат. Тому сьогодні ми трохи у скруті. Тож пропонуємо бажаючим, аби наш гранд-концерт зростав і величнішав, долучити свої зусилля і кошти до його проведення. І, звичайно, у будь-якому разі і за будь-якої погоди, запрошуємо шанувальників української опери 7 — 8 березня до Оперного театру імені Т.Шевченка.

Телефон 219-26-85, факс 219-26-83.

Фотофакт

Самовари-чайнички

З давніх-давен неодмінним атрибутом людського побуту є посуд. Уламки його та й дивом вцілілі екземпляри найчастіше знаходять археологи у культурних шарах найвіддаленіших епох.

«Посуд мешканців Приазов'я з найдавніших часів до наших днів» — так названо виставку, влаштовану працівниками Маріупольського на Донеччині краєзнавчого музею. Експонати її воскрешають в уяві часи бронзи, скіфо-сарматської і салтовської культур, активного заселення цих земель синами Еллади, сміливих походів на Азов запорозьких козаків. Знайшлося серед них місце і для виробів навчально-виробничого об'єднання «Азовреле», яке вперше у цих краях налагодило випуск керамічного посуду з місцевої сировини.

На знімку Бориса ДЕМБИЦЬКОГО: один з куточків виставки.

Мораль

Клондайк на кладовищі

Міське кладовище, що знаходиться біля Всехсвятської церкви у центрі Херсона, перетворилося у своєрідний Клондайк. Тут ночами грабіжники ломами й лопатами руйнують фамільні склепи у пошуках золота і срібла. Тільки за останній час зруйновано 12 склепів із 22-х, закладених 100—200 років тому.

Як повідомив настоятель храму отець Віталій Дорошко, тільки нещодавно залишилися руїни на місці поховань соратника Суворова генерал-лейтенанта Карла фон Краббе, знаменитого херсонського купця Андрія Щербини, генерал-майора Михайла Сторха, потомственого дворянина Андрія Сочевванова, генерал-лейтенанта Антона Милетіна та інших. Поспішаючи пограбувати могили, злодії поварварськи розкидали черепи, кістки навколо церкви. Місцева міліція намагалася «застукати» грабіжників на гарячому, вартувала кладовище з автоматами кілька разів уночі, але затримати когось не вдалося. Чимало зруйнованих поховань перебуває під охороною держави, однак справжнього догляду за пам'ятниками не налагоджено. Міська влада досить спокійно реагує на факти вандалізму. Посадові особи, яким доручено навести порядок, не поспішили скористатися своїми повноваженнями.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсон.

Продиктовано в номер

ТУ-134 сів навіть без шин

27 лютого під час зльоту в аеропорту «Єреван» літака ТУ-134 (рейс здійснював екіпаж Запорізького об'єднання авіазагону, командир Віктор Івко) сталося пошкодження задньої пари шин правого стояка шасі. Під час посадки в аеропорту «Запоріжжя» в результаті подальшого руйнування залишків шин і тертя гальмових барабанів об злітно-посадочну смугу візок шасі нагрівся — з'явилася іскра.

— Завдяки майстерно здійсненій посадці і своєчасним діям бортмеханіка Володимира Головка, — відзначив командир Запорізького авіазагону Геннадій Пахаленко, — після зупинки літака на смузі (1 година 50 хвилин ночі) загоряння уникли. 55 пасажирів були евакуйовані в безпечне місце, не підозрюючи про те, що сталося.

«Козацький край» читають на Кубані

Щойно на Донеччині побачила світ нова газета — «Козацький край». Цю подію коментує редактор восьмисторінкового козацького місячника, один із лідерів обласного осередку Руху, кандидат в депутати Верховної Ради Володимир Білецький:

— Попри економічну кризу, невідворотно встає український народ, рідне слово. Одне із підтверджень цьому — народження у шахтарському краї нашої газети. Серед її авторів і, що головне, читачів — кубанці, донці, запоріжці, січеславці. Розумієте, які перспективи! А наклад 2,5 тисячі примірників, яким вийшло перше число, просто розхапали.

Перемога за аграрниками та соціалістами

Вибори в Молдові відбулися. Це можна стверджувати на основі результатів, оприлюднених Центральною виборчою комісією — понад 73 відсотки виборців прийшли 27 лютого на виборчі дільниці й проголосували. Як і передбачалось, більшість громадян республіки висловились за представників Аграрної демократичної партії, а також лівого блоку: соціалістів і руху «Єдність». Народний фронт Молдови набрав усього шість відсотків голосів. За попередніми даними, «З'їзд інтелектуалів», що йшов з ними у блоці, очолюваний колишнім спікером парламенту А.Мошану, палким прихильником ідеї об'єднання Молдови з Румунією, набрав лише сім відсотків. Аграрники та соціалісти разом цілком можуть розраховувати на 70 відсотків місць у майбутньому парламенті. Сенсацією стало повідомлення Центральної виборчої комісії про результати голосування на півдні країни, де живуть гагаузи. Сподіваючись на те, що новий парламент зможе вирішити гагаузьке питання, місцева влада відмінила оголошене раніше бойкотування і заявила про намір підтримати вибори до парламенту Молдови. Понад 70 відсотків виборців з південних районів узяли участь у голосуванні, зафіксувавши тим самим пік активності в республіці.

Обмінялися «персонами нон грата»

У відповідь на оголошення американською стороною представника Служби зовнішньої розвідки Росії у США «персоною нон грата» на вимогу російської сторони протягом семи днів Москву має залишити радник-посланець посольства Сполучених Штатів Дж.Морріс. Представник ЦРУ в російській столиці після оголошення його «персоною нон грата» висловив жаль у зв'язку з цим кроком і заявив, що вважає себе потерпілою стороною. Водночас Президент Росії Б.Єльцин відправив у відставку главу контррозвідувальної служби РФ М.Голушка. На думку зарубіжних оглядачів, відставку можна розцінювати як спробу нейтралізувати таємну війну між Росією та США.

Проблеми

Чорти потирають руки...

Тепер уже немає сумніву в тім, що міна сповільненої дії спрацювала тієї миті, коли порушив свою піврічну обітницю мовчання колишній головний радник Президента Вірменії з питань національної безпеки, член комітету «Карабах» Ашот Манучарян. Того самого комітету, що в лютому 1988-го розпочав, як тепер повелося називати, «бархатну» революцію у Вірменії, безперешкодно прийшов до влади влітку 1990 року.

Отож, А.Манучарян нещодавно закликав до згуртування патріотичні сили республіки, а заодно й покритикував колишнього соратника, нині міністра внутрішніх справ країни Вано Серадегяна. Зокрема, він заявив, що це відомство тримає під контролем усю сферу економіки, а республіка поступово скочується до поліцейської держави.

Не гаючись, генерал Серадегян на найближчій конференції у МВС звинуватив А.Манучаряна в аж надто деструктивній політиці, розвалі комітету «Карабах» і навіть... у симпатіях до компартії Вірменії. Далі він повідомив про махінації з валютними рахунками в західних банках трьох членів комітету «Карабах» — В.Манукяна (колишній прем'єр-міністр), А.Галстяна (колишній мер Єревана), Д.Варданяна (голови парламентської комісії з внутрішніх зносин). А на «десерт» він залишив таке зізнання: «Лише рік тому я дізнався, що троє членів комітету «Карабах» були агентами КДБ...» Вразив, признаюся, той факт, що генерал (колишній літератор), оперуючи оперативними даними, так і не відповів на цілком природне запитання: чи збирається він звернутися до судових інстанцій? Адже вироки виносять аж ніяк не в кабінеті міністра внутрішніх справ...

Через два дні за зачиненими дверима відбулася зустріч А.Манучаряна з представниками парламентських фракцій. Він ознайомив депутатів з інформацією про роль В.Серадегяна під час призначення вірних міністру людей директорами прибуткових підприємств (коньячного заводу, виробничого об'єднання «Вірмензолото»), про розважальну поїздку останнього до Франції, яка обійшлася одному московському вірменинові в 200 тисяч доларів. МВС республіки, за словами президентського радника, зв'язане також з замахом на московського мультимільйонера Джилавяна та переслідуванням опозиційних партій. На закінчення він попросив депутатів створити парламентську комісію для розслідування цих фактів...

У чому ж причина такого серйозного розколу серед «карабахців» — учорашніх кумирів нації? Найвірогіднішою здається версія, згідно з якою все це — внутріпартійні ігри. Як відомо, на базі комітету «Карабах» було створено Вірменський загальнонаціональний рух (ВЗР), який нині має більшість голосів у парламенті. Отож з'ясування стосунків можна було чекати. Запекла партійна боротьба рикошетом б'є і по Л.Тер-Петросяну. Адже якщо переможе крило міністра, то з'ясується, що головний радник Президента з національної безпеки протягом двох років зловживав службовим становищем. Коли ж виявиться, що має рацію Манучарян, то міністр внутрішніх справ, який користується особливим покровительством Л.Тер-Петросяна, змушений буде подати у відставку.

А загалом вся ця гризня між колишніми соратниками свідчить про серйозні розбіжності у вищих ешелонах влади і спричиняє досить неоднозначну реакцію населення. Колись М.Горький писав, що «чорти в пеклі пошо заздрять, спостерігаючи за єзуїтською спритністю, з якою люди вміють ганити одне одного». Очевидно, відтоді мало що змінилося на землі.

Віген САРКІСЯН.

Єреван.

Автономія — не держава...

Виведення військ із сектора Газа та Ієрихона розпочнеться не раніше, як за півмісяця, тобто після того, як Ізраїль та Організація визволення Палестини (ОВП) укладуть всеосяжну угоду щодо автономії, — заявив прем'єр-міністр Ізраїлю І.Рабин. Глава уряду підкреслив велике значення домовленостей, досягнутих у Каїрі міністром закордонних справ Ізраїлю Ш.Пересом і лідером ОВП Я.Арафатом з низки військово-політичних питань. Однак це лише перша, хоча й найважливіша, угода з серії документів, що мають бути підписані обома сторонами.

Кажучи про проблему гарантування безпеки, прем'єр-міністр сказав, що «ізраїльські війська будуть розташовані вздовж зовнішнього периметра автономних палестинських районів». Він висловив надію на те, що майбутня палестинська поліція допоможе приборкати хвилю терористичних актів, вчинюваних ісламськими екстремістами проти ізраїльських громадян. Він сказав, що не має нічого проти того, щоб у палестинців були власний прапор, власна поліція, власні символи, однак висловив незгоду з ідеєю створення палестинської держави.

Разом з тим каїрські домовленості виявилися під вогнем критики з боку правих опозиційних партій, що дорікають урядові за «необачність та безвідповідальність», наполягають на проведенні дострокових парламентських виборів. Лідер блоку «Лікуд» Б.Нетаньяху звинуватив уряд у тому, що він «сприяє створенню палестинської держави».

Колишній прем'єр-міністр І.Шамір назвав угоду «початком капітуляції» перед палестинцями. «Ми безвідповідальним чином розбазарюємо плоди ізраїльської перемоги у війні 1967 року», — підкреслив він. Лідер правої партії «Цомет» Р.Ейтан виступив із твердженням, що нова угода призведе до більшого кровопролиття. За його словами, тепер армія не зможе запобігти обстрілові Ізраїлю з території сектора Газа.

На знімку: ізраїльські солдати патрулюють вулиці Ієрихона.

Рейтер.

P.S. Внаслідок трагічних подій у містечку Аль-Халіль, під час яких загинули і дістали поранення десятки мирних жителів — арабів, становище в секторі Газа і на Західному березі ріки Йордан різко загострилося. Майбутнє ізраїльсько-палестинських мирних переговорів залишається невизначеним. Організація визволення Палестини (ОВП) відкликала своїх представників з Парижа, Вашингтона та Каїра. Лідер ОВП Я. Арафат скликав у Тунісі екстрену нараду виконкому цієї організації.

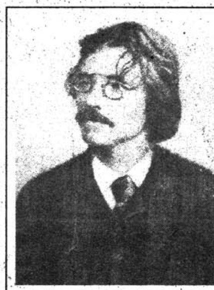

До 135-річчя з дня народження Шолом-Алейхема

«... ТРЕБА ЛЮБИТИ НАРОД, І В ТВОРЧОСТІ І В ЖАРТІ ЛИШАТИСЯ ЙОМУ ВІРНИМ...»

ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМ

ПЕЧАЛЬ І РАДІСТЬ, СМІХ І СЛЬОЗИ ТИХОГО РАЮ

Другого березня минає 135 років з дня народження всесвітньовідомого єврейського письменника, нашого земляка, Шолом-Алейхема (Шолома Наумовича Рабиновича, 1859—1916 рр.), життя й творчість якого нерозривно пов'язані з Україною, зокрема Києвом.

Шолом-Алейхем у перекладі з ідиш означає «Мир вам!» Це ім'я стоїть поміж прекрасних імен Гоголя і Діккенса, Чехова і Мопассана, Льва Толстого і Івана Франка, Лесі Українки і Максима Горького. Герої його творів — «маленькі люди», прості містечкові євреї так званої «смуги осілості» Російської імперії кінця XIX — початку XX сторіччя, зі своїми звичайними турботами, стражданнями і радощами, з мудрим світоглядом.

Провідна тема творчості Шолом-Алейхема — життя євреїв в Україні. У своїх творах письменник відкрив світ єврейських містечок України, надавши їм власні, шолом-алейхемівські назви, що стали крилаті. Він ніколи не вернеться, цей печальний і зворушливий світ Касрилівок, Бойбериків, Єгупців, їхніх чудних мешканців – хлопчика Мотла, дивака Менахема-Мандла, молочара Тев'є. Нечувані, шалені грози промчали над ним і таки знищили його. Але завдяки творцеві він стоїть у нас перед очима і дихає живим людським теплом.

Шолом-Алейхем любив Україну. Він народився у Переяславі, бував у Житомирі, Харкові, Львові... Але Київ займає особливе місце в житті, творчості видатного письменника. Тут він жив разом із родиною з 1894 року до кінця 1905 року, поки погром не змусив його залишити місто.

А сім'я у письменника була велика — шестеро дітей! Чотири дочки і два сини. І всі вони зросли в Києві, звідси вони вийшли у великий світ, починали самостійне життя. Після пережитих жахів київського жовтневого погрому 1905 року Шолом-Алейхем з родиною залишив місто. І відтоді почалися його мандри — до Америки, звідти — знову до Європи, потім — лікування в Італії, Швейцарії, Німеччині.

Але з Києвом у письменника ніколи не рвався зв'язок. Тут залишився його старший син Михайло. Шолом-Алейхем постійно листувався з ним, а також з відомим літератором Нахумом Сиркіним, тож був обізнаний з київським життям. Коли 1908 року відзначали 25-річчя літературної діяльності письменника, він перебував на лікуванні в Нерві (Італія), куди надійшла вітальна телеграма з Києва. Шолом-Алейхем писав про це: «Адреса зворушила мене до сліз. Адже це Київ, а Київ — це моє місто. Бути всюди на моєму святі неможливо, але те, що я не можу бути в Києві, навіває на мене журбу».

Шолом-Алейхем любив свій народ. Це було, на мій погляд, головне у його житті і творчості. Та й інакше не можна служити людству.

Шолом-Алейхем писав: «Для того, щоб стати народним письменником, треба бути талановитим художником і патріотом... Треба любити народ, і в творчості, і в жарті лишатися йому вірним з відданістю і любов'ю...»

Разом з Менделе Мойхер Сфорімом, Абрамом Гольдфаденом, Іцхоком-Лейбушем Перецем Шолом-Алейхем став фундатором єврейської класичної літератури на мові ідиш.

Час, на який припали життя і творчість Шолом-Алейхема, був жорстокий і немилосердний до євреїв (як і багато які інші часи в історії людства). Наприкінці XIX століття антисемітизм, юдофобія стають панівною ідеологією в багатьох країнах Європи, насамперед у Німеччині.

Жахливі погроми в Росії 1881 року, справа А. Дрейфуса у Франції 1894 року (коли безпідставно французького офіцера, єврея за походженням, звинуватили в державній зраді). Всі ці факти пригнічують єврейську свідомість, спонукають до еміграції з країн, які стали батьківщиною.

Шолом-Алейхем усе це боляче переживає. Він кричить устами свого улюбленого Тев'є: «Боже! Для чого ти зробив наш народ обраним?.. Для страждань!»

У єврейському середовищі Європи наприкінці XIX століття народжується ідея утворення національної держави. Для цього не треба шукати місця на землі. Воно є. Це Ерец-Ісраель (земля Ізраїлю) — історична батьківщина народу, де понад 2000 років тому були створені єврейська цивілізація, культура, іудаїзм. 1896 року з'являється книжка доктора Теодора Герцля «Єврейська держава», в якій обстоюється думка, що євреї мають право, як і кожен народ, на власну державу. А 1897 року в Базелі (Швейцарія) відбувається перший світовий єврейський конгрес!

Шолом-Алейхем цілком приймає і вітає ці події. Під враженням конгресу в Базелі він пише статтю «Навіщо євреям потрібна країна?». «Смуга осілості» у Російській імперії, жахливі погроми (в Кишиневі 1903 року та Києві 18 — 21 жовтня 1905 року — свідком якого він був) остаточно переконують письменника у прихильності до єврейського руху.

Шолом-Алейхем зазначає у статті, що після конгресу євреї зрозуміли три речі: «По-перше, до нас вороже ставляться у всьому світі; по-друге, становище таке гірке, що більше не може так залишатися; по-третє, має бути якийсь вихід, він має бути реальний... У чому ж наш порятунок? Є такий порятунок: євреї повинні мати ідеал, цим ідеалом повинна бути «країна», одне слово, євреям потрібна країна, власна країна!»

Так міркував великий письменник, велика людина свого народу. В останній, недописаній книжці «З ярмарку» Шолом-Алейхем звертається до читачів: «Навчіться любити наш народ і цінувати його духовні скарби, розсіяні по всіх глухих закутках неосяжного світу».

Шолом-Алейхем був і залишається справжнім народним письменником. Без духовного зв'язку з народом він не бачив сенсу життя.

Анатолій ПОДОЛЬСЬКИЙ.

Репліка фейлетоніста

ГАРТОВАНА СОВІСТЬ

Неподалік проспекту Перемоги у Святошинському лісі розташувалися ошатні будівлі Київської гімназії-інтернату східних мов. Це — унікальний навчальний заклад. Починаючи з шестирічного віку, діти тут, окрім державної української мови, вчать ще й російською, англійською й однією зі східних мов — китайською, японською, арабською, гінді, перською, турецькою.

Опановують гімназисти і технічні знання вже в технічній школі.

Є і виробничий цех. І займаються тут корисною працею. Вісімдесят відсотків зароблених на уроках праці грошей гімназистам віддають на їхні власні потреби.

Несподіваним було для «Жайвора», так названо навчально-виробничий цех гімназії, новорічне «вітання» пенсійного фонду Ленінградського району. «Добродійки» цієї організації Тамара Григорівна Гуменюк і Наталія Олексіївна Соловйова, наче шуліки на курчат, накинулися на 6—9-річних малюків. Цим чиновницям заманулося стягнути з 355 діток по одному відсотку їхньої платні, заробленої на уроках трудового навчання. Чи не забезпечують згадані «добродійки» у такий спосіб власну пенсію?

Спіймані на гарячому, вони будь-що прагнуть вийти сухими з води. Кидаються на всі боки. То, бачте, в усьому комп'ютер винен. А хто ж до нього закладав дані? Коли авто на когось наїжджає, то винен шофер, а не авто. Чого ж тут не так? А то навіть трудові книжки для шестиліток пропонують завести. Чи не замало? Чого б уже з першого класу діткам не заробляти трудового стажу? А дівчатка, навчаючись і виховуючи в майбутньому діток, зароблять без жодного дня на роботі «трудовий» стаж для пенсії.

Отож шкільний бухгалтер Л.О.Ілюхіна майже чотири місяці оббиває пороги районного та міського пенсійних фондів, щоб усе ж таки дізнатися, за якими такими законами грабують дітей? Людмилі Олексіївні ніхто не показав жодної, бодай малесенької, інструкції про обкладання шестилітніх діток податками... Подивувала відповідь начальника Київського управління пенсійного фонду Анатолія Івановича Холоденка не лише дорослих, а й маленьких. Виходить, що закон, як дишло...

Гадаю, що уважні й чулі міністр соціального захисту населення України Аркадій Віталійович Єршов і представник Президента в Києві Леонід Григорович Косаківський спитають з винних, і з кишень цих дядечків і тіточок повернуть зароблене (належно проіндексоване) 355 дітьми. Цих коштів вистачить не на одну порцію морозива кожній дитині.

Хочеться вірити, що малеча до весняних канікул скуштує солодощів.

Олександр СУГАК.

ЛІФТИ ЧЕКАЮТЬ ГОСПОДАРІВ,

а підприємці — перегляду постанови ще Ради Міністрів УРСР

Понад одинадцять років В.Полич працює електромеханіком з обслуговування ліфтів у житлових будинках. Два роки тому вирішив зайнятися підприємницькою діяльністю. Одержав дозвіл. Все йшло добре. Він задоволений і ним задоволені. Та одного дня інспектор з котлонагляду заявив: не маєш права на такий вид діяльності. В обласній прокуратурі, куди звернувся В.Полич за роз'ясненням, відповіли: згідно з чинним законодавством — маєш.

Віктор Миколайович просить редакцію розсудити, хто правий: інспектор, адвокат чи закон.

Всі, хто живе у висотних житлових будинках, добре знають, як працюють ліфти і як часто доводиться пішки підніматися на 15 чи 16 поверх, та ще й неосвітленими східцями. А тут ось підприємець узявся обслуговувати ліфти. І, як він пише, всім добре. Чому б не підтримати почату ним справу? Так ні... Чому став на перешкоді котлонагляд міста Артемівська Донецької області? Чи йому, як кажуть, закон не писаний?

Як оцінює цю ситуацію Державний комітет України зі сприяння малим підприємствам і підприємництву? Бо кому, як не йому, захищати В.Полича і всіх підприємців-початківців, котрі втрапляють в халепу. Начальник головного правового управління комітету В.Седих дав таке роз'яснення.

— Відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 13.01.1993 року № 13 такий вид діяльності, як обслуговування ліфтів, не ліцензується. Разом з тим Закон України «Про підприємництво» передбачає, що підприємець має право без обмежень приймати рішення і здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству.

Оскільки для вирішення питання щодо правомірності заборони підприємницької діяльності у листі немає достатніх даних, хай автор оскаржить рішення інспектора місцевого котлонагляду у вишестоящому органі.

Якщо вже ми взялися з'ясовувати причини заборони В.Поличу займатися підприємницькою діяльністю (бо бачимо за цим фактом не окремий випадок, а явище), звернімося до «Укрліфта». Як тут ставляться до підприємництва у сфері обслуговування ліфтів?

Заступник директора цього державного спеціалізованого ремонтно-будівельного підприємства А.Іванов відповів коротко:

— Робота на ліфтах пов'язана з підвищеною небезпекою. Тому держнагляд за охороною праці вимагає, щоб приватні особи мали такі дозволи. Автор листа, можливо, не мав його.

Щедріші й зацікавленіші пояснення дали інспектор О.Литовченко і начальник управління Державного комітету з нагляду за охороною праці Г.Мокроусов.

— Ми не даємо дозволу на обслуговування приватним особам, — рішуче твердили обидва. — Передусім тому, що приватні особи (підприємці) не мають матеріальної бази для ремонту, запчастин. Отже, вони нерідко розукомплектовують інші ліфти або кидають ті, що обслуговували, а потім немає з кого питати.

— Ви надіслали на місця якийсь свій циркуляр щодо цього чи даєте усні настанови своїм працівникам на місцях?

— Ми всі керуємося постановою Ради Міністрів УРСР, якою забороняється обслуговування ліфтів кооперативами, приватними особами. Мова йде лише про пасажирські ліфти. Їх мають обслуговувати спеціальні державні підрозділи, в яких є все необхідне для ремонту і наладки ліфтового устаткування.

— Але у нинішньому Кабінеті міністрів, мабуть, ніхто не пам'ятає про цю постанову кількарічної давності, а ви мовчите, що вона суперечить чинному Закону «Про підприємництво». Який ви бачите шлях поліпшення обслуговування ліфтів у житлових будинках?

— Приватним особам, підприємцям слід об'єднуватися, створювати свою матеріально-технічну базу, укладати договори з житловими організаціями й доводити перевагу своєї роботи. Такі приклади вже є в тому ж Донецьку.

З наведених висловлювань працівників державних установ випливає: в цій історії всі по-своєму мають рацію. У всіх своє аргументоване пояснення. А про істотне поліпшення роботи ліфтів, поліпшення життя мешканців багатоповерхових будинків, виявляється, мають подбати лише приватні одинаки.

Отже, на вас, підприємців, чекають мешканці будинків, де погано працюють або взагалі не працюють ліфти. І це чи не найкрасномовніший доказ необхідності ширше впроваджувати нову форму роботи. Настала пора кожному дбати про себе, про оточуючих. Чекати милостей від уряду, державних структур уже, як бачите, марно і, мабуть, не варто.

...Ми не ставимо крапку на проблемі обслуговування ліфтів. І з часом детальніше з'ясуємо позицію в цьому питанні державних підрозділів, які нині безпосередньо відповідають за їх роботу.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України
252019, м. Київ-19,
вул. М. Грушевського 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ 47, вул. Нестерова, 4.

◆ ТЕЛЕФОНИ для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◆ Рукописів не повертаємо.
◆ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КІ № 1 від 18.09.1990 р.

◆ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ◆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ◆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955
Тираж 315515.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311040.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».